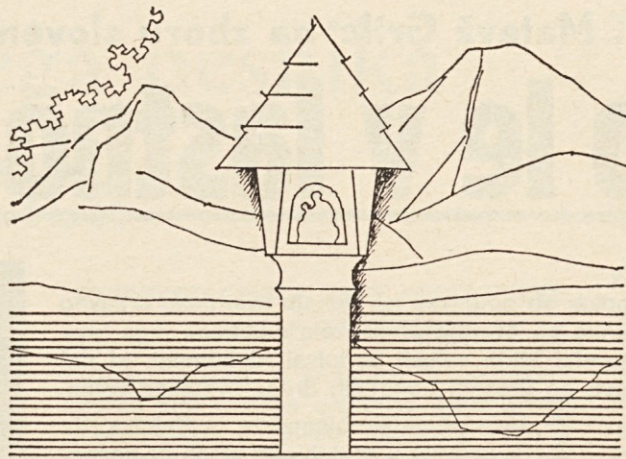

NAS TEDNIK

**KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO**

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt **P.b.b.**

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 41

CELOVEC, DNE 10. OKTOBRA 1974

CENA 2.50 ŠILINGA

Slovenci zaupajo svojim voditeljem!

Zbor zaupnikov soglasno potrdil internacionalizacijo

Nad 700 krajevnih odbornikov in zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev se je odzvalo pozivu Narodnega sveta ter Zveze slovenskih organizacij, da bi v okviru protestnega zbora odločno protestirali proti naklepu avstrijske vlade ter ljudske in svobodnjaške stranke, izvesti na Koroškem tako imenovano ugotavljanje manjšine. Soglasno so sprejeli resolucijo, ki sta jo predlagali obe slovenski osrednji organizaciji: s tem krajevni odborniki ter zaupniki, temveč soglasno izrazili zaupanje predproti ugotavljanju manjšine v katerikoli obliki, temveč soglasno izrazili zaupanje predstavnikom obeh organizacij ter vrhu tega pozvali Jugoslavijo, da nudi koroškim Slovcem vso pomoč na vseh mednarodnih ravneh.

Hkrati je bil to prepričljiv odgovor na več kot nepremišljeno Wagnerjevo trditev, češ da se zastopniki centralnih organizacij ne ozirajo na gledanje „malega“ Južnokorošca!

Protestni zbor, ki so ga tudi spremljali zastopniki tiska ter radio-televizije — navzoči so bili med drugim reporterji zahodnonemškega ZDF-a — je otvoril predsednik Narodnega sveta, dvorni svetnik dr. Joško Tischler. Dobesedno je dejal:

„Rojaki!

Pred 54 leti, bilo je tudi oktobra meseca, je bil plebiscit in raznel narodnostno mržnjo do viška. Kljub vsem zagotovitvam, ki jih je dal koroški deželni zbor 28. 9. 1920, ni je prišlo do pomiritve v deželi. Ta gonja se je stopnjevala v letih 1937/38, dokler ni prišlo do vojne in vseh njenih posledic.

Danes nas spominja ta dan na preteklost in nas opominja, da moramo biti zares budni, ker je ta preteklost zarezala v naše narodno telo hude rane. Upali smo in prepričani smo bili, da je bila druga svetovna vojna dosti huda šiba za oba naroda, ki imenujeta koroško deželo skupno domovino. Prvi začetki po letu 1945 so kazali, da bomo poskusili resnično pot k mirnemu sožitju, da se bomo mogli in hoteli medsebojno razumeti. 22. september 1958 je zadel najhujši povojni udarec nam koroškim Slovcem in Koroški, ko je bila uničena obvezna dvojezična šola na južnem Koroškem, ki je sicer zahtevala žrtev od obeh strani, ki je imela nalogo mladino prepričati, da na Koroškem ni ne Herrenvolka in ne naroda hlapcev, da sta dva enakopravna naroda, ki hočeta v miru živeti drug z drugim, drug ob drugem. 22. september 1958 je v koroški zgodovini prerez, ki pomeni nov začetek hotenega nemira v deželi. To se je zgodilo po vseh izkušnjah druge svetovne vojne in po podpisu avstrijske državne pogodbe 1955. Dogodki 1972 so nujna posledica 22. 9. 1958.

Dr. Pavel Apovnik je lojalen državljan

Prejšnji petek je bila na sodišču v Celovcu obravnava, pri kateri sta sedela na zatožni klopi odgovorni urednik celovške „Volkszeitung“ Eduard Pust in pogodbeni učitelj mag. Erich Triller. Privatni tožilec je bil višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, ki je oba tožil zaradi pisma bralca, ki ga je VZ objavila dne 8. maja t. l., in katerega avtor je bil Triller. Pisal je, da se dr. Apovnik kot podpredsednik ZSO ni distanciral od trditve v Slovenskem vestniku, češ da je Avstrija v zvezi s poročilom o manjšini pred združenimi narodi lažnivka. Zaradi tega je po Trillerjevi logiki dr. Apovnik premalo lojalen in kot uradnik neznošen.

Eduard Pust je na vprašanje dr. Janka Tischlerja, zastopnika dr. Apovnika, dejal,

Sledila sta leta 1959 manjšinski šolski zakon in zakon o jeziki na sodiščih ter leta 1972 zakon o dvojezičnih napisih. Vse tri zakone je sklenil dunajski parlament brez sodelovanja zastopnikov koroških Slovencev in proti njihovi volji in proti duhu in besedilu avstrijske državne pogodbe.

Dunajski parlament lahko z navadno večino spremeni vsak zakon, z dvetretjinsko večino tudi ustavni zakon, niti besedice državne pogodbe pa ne more spremeniti z glasovi vseh poslancev parlamenta.

Naše pravice ostanejo zapisane, to je del naše moči.

Ne glejmo in ne poslušajmo na to, kar drugi govorijo o nas, glejmo rajši na to, kar napravimo sami in zaupajmo v to lastno delo. Turek je hodil in moril po Koroški, Hitler

(Dalje na 8. strani)

Predsednik NSKS dr. Joško Tischler pozdravlja zbor zaupnikov

Lausche: ZDA za člen 7!

Na Gallusovem koncertu v Washingtonu (ZDA), 29. avgusta, je petkratni guverner države Ohio in senator združenih držav, Frank Lausche, sam slovenskega porekla, Gallusovim pevcev in pevкам dejal:

„Poznamo vaše posebne težave in da v vaši borbi za ohranitev in okrepitev slovenske dediščine na Koroškem stojimo z vami.

Zato ni samo vaša juridična pravica po členu sedem zavezniške državne pogodbe z Avstrijo, temveč tudi vaša naravna in zgodovinska pravica in moralna dolžnost, da neustrašeno vztrajate na zahtevi po obveznih dvojezičnih šolah v vseh občinah južne Koroške, na pravici sorazmerne udeležbe slovenskih kulturnih in prosvetnih ustanov v deželnih in državnih dotacijah, in na popolni javni enakopravnosti slovenskega jezika po

švicarskem in južnotirolskem vzgledu.

Prav tako je v smislu državne pogodbe pravica in dolžnost Slovenije, da mednarodno uveljavlja te vaše pravice in obveznosti Avstrije za dosledno izpolnitev sedmega člena državne pogodbe. Kot sopodpisnica te pogodbe mora tudi Amerika primerno podpreti te upravičene zahteve.

Pravica in bodočnost sta na vaši strani!“

Tako torej niso le „hudobni“ koroški Slovenci za internacionalizacijo. Besede uglednega ameriškega senatorja Franka Lausche naj dajo misliti tudi tistim, ki osporavajo pravilnost in legalnost poziva na SFRJ, nas podpreti v našem boju za končno izpolnitev naših zajamčenih pravic. In seveda, da je tudi Amerika legitimirana, zavzemati se za naše pravice.

Krajevne table: Skoraj jih ni več!

Sedemintrideset nemških krajevnih tabel in kažipotov na južnem Koroškem so prejšnji teden v noči na četrtek demontirale nepoznane osebe. V Podjuni je topografija nehala biti: dvojezični napisi so bili odstranjeni leta 1972 kot trn v očeh zvestonemško mislečih včerajšnjikov, odstranitev preostalih nemških tabel pa je treba smatrati kot protest proti zavlačevanju izpolnitve člena 7. — V noči navrh pa so neznanci pomazali hišo namestnika slovenskega občinskega odbornika v Škofičah, Karla Pörtscha.

Čeprav je varnostni direkciji točno znan krog storilcev — v noči poprej so v gostilni ozmerjali Pörtscha in ga dolžili, da dobi podporo iz Beograda —, je bila policija neuspešna.

Wagner: o legitimaciji ni dvoma!

Proračunski in politični problemi so v torek stali v ospredju tiskovne konference deželnega glavarja Leopolda Wagnerja. Varčevati bo treba na vseh koncih in krajih, je dejal deželni svetnik Schober. SPÖ počasi tudi neha s kopičenjem funkcij, je zadovoljen ugotovil Wagner.

Kako se bo Wagner zadržal v volilnem boju glede manjšinskega vprašanja? Bi prevzel — kakor pri brambovcih na Ulrichsbergu — tudi častno pokroviteljstvo kakšne partizanske proslave?, ga je vprašal zastopnik NT. „Odločitev glede udeležbe kakšne prireditve si pridržim za vsak posamezni

slučaj,“ odgovori Wagner. — Kako je s koroškim omizjem, z iniciativami glede manjšine? — „Slovenskim organizacijam bom pisal, sicer pa bo treba spraviti to vprašanje ven iz dneвне politike.“ — Se vedno dvomi o legitimaciji predstavnikov manjšine? — „Nikoli o legitimaciji nisem dvomil, pač pa o tem, ali se zastopstvo izvršuje tako, kot bi prebivalstvo želelo.“ — Se bo distanciral od „Kärnten — eine Information“? — „Vse se sme pisati, če je legalno.“ — Kultura? — „Podpiramo društva obeh narodov; pa tudi napredno: blehmuziko, pevske zборе...“

Podpredsednik NSKS dr. Matevž Grilc na zboru slovenskih zaupnikov:

Zaupajmo le v lastno moč!

Dragi rojaki!

15. maja 1975 bo minulo dvajset let, odkar so podpisali na Dunaju avstrijsko državno pogodbo. Že danes si predstavljamo, kako bo Avstrija praznovala obletnico tega brez dvoma važnega dogodka, ko so predstavniki štirih velesil podpisali dokument, ki naj bi bil garant za bodoči razvoj naše države po groznih dogodkih druge svetovne vojne.

Mi koroški Slovenci, ki spadamo v sklop te države, pa ne bomo imeli vzroka praznovati te obletnice. Razočarani moramo namreč ugotoviti, da Avstrija dvajset let ni bila v stanju nam zagotoviti tiste pravice, ki nam gredo po omenjeni pogodbi, po členu 7, katerega vsebina je nam vsem znana.

● V tej zvezi moramo ugotoviti, da Avstrija na pogromih druge svetovne vojne ni bila docela nedolžna in da je dobila svojo svobodo takorekoč po milosti velesil, ki so določile, da naj zopet ostane v predvojnih mejah. Jasno pa je, da je morala prevzeti Avstrija za to velikodušnost takratnih zmagovalcev gotove obveznosti, med njimi tudi obveznosti napram v državi živečim manjšinam. Ni slučaj, da vsebuje avstrijska državna pogodba v 7. členu decidirano tudi obveznosti do narodnih manjšin. Pogodbeni partnerji Avstrije so se namreč dobro

● zavedali te problematike in dejstva, da ta Avstrija v preteklosti nikoli ni pospeševala in ščitila narodnih manjšin, ne v monarhiji in ne v prvi republiki. Ne nazadnje pa naj bi bila vsebina 7. člena priznanje pripadnikom slovenske narodne skupnosti, ki so se prvi dvignili proti nemškemu okupatorju in bili s tem prvi borci za svobodno Avstrijo. To je dejstvo in na to dejstvo so se vedno sklicevali tudi predstavniki naše države pri pogajanjih za državno pogodbo.

Koroški Slovenci smo zato upravičeno pričakovali, da bo Avstrija nemudoma izpolnila obveznosti napram slovenski narodni skupnosti, jo kot tako ščitila in njen razvoj pospeševala. Na žalost pa moramo ugotoviti, da se to pričakovanje ni uresničilo. Kakor paradokso zveni, je vendar resnica, da so avstrijske oblasti po letu 1955 zlorabljale ravno predpise členu 7 zato, da so pri-
krajšale pravice koroškim Slovencem.

siji, popolnoma pravilno ravnali. Popolnoma pravilno smo ocenili situacijo in namen te komisije.

Vedeli smo, da je ta komisija nastala na pritisk protislovenskih krogov in da more biti rezultat tudi le v njih smislu. Kancler Kreisky in njegov team niso okrevali zlorabiti celo eksperte v svoje politične name-
ne. Izgleda danes, da je bila edina naloga komisije, izdelati ustrezen model za brutalni udarec proti slovenski narodni skupnosti, namreč model ugotavljanja manjšine. To nalogo pa je komisija vsaj po mnenju Kreiskega izpolnila. Na žalost pa moramo danes tudi ugotoviti, da so bili tudi razgovori v kontaktnem komiteju brez uspehov in da je bila ta institucija končno naperjena proti slovenski narodni skupnosti. Namen je bil očividno le alibi za vlado, da bi na ta način varala avstrijsko in mednarodno javnost. Koroški Slovenci smo šli skeptični v te razgovore in skepsa se je izkazala kot pravilna. Osebo sem že po ustanovni seji odklonil nadaljno sodelovanje, ker sem bil že takrat prepričan, da vlada nima nobenih resnih namenov, ampak je na ta način hotela le preprečiti uspešno internacionalizacijo našega vprašanja.

Kljub temu pa smo koroški Slovenci šli v kontaktni komite z različnimi nameni, med drugim z namenom, da se bodo morda le izkristalizirale možnosti sodelovanja in napredka.

Predložili smo več delovnih papirjev k različnim problemom, v prvi vrsti in najprej pa smo hoteli rešiti vprašanje obsega veljavnosti (Geltungsbereich) manjšinske zakonodaje. Bili smo namreč mnenja, da moramo najprej vedeti, kje bodo veljali zakoni in pred-

pisi in na katerem območju se jih bodo koroški Slovenci lahko posluževali. Po rešitvi tega vprašanja smo hoteli govoriti šele o konkretnih vprašanjih. Stavilo se je torej najprej vprašanje tako imenovanega teritorialnega principa in ugotavljanja manjšine. Takorekoč kot predpogoj za razgovore smo koroški Slovenci zahtevali jasno izjavo, da vlada ne namerava izvesti ugotavljanja manjšine. Taktika kanclerja Kreiskega pa se je pokazala že na prvi seji, ko so koroški Slovenci predložili načelno stališče k ugotavljanju manjšine. Mnenja je namreč bil, da je treba govoriti o „važnejših“ konkretnih vprašanjih. Jasne izjave k vprašanju ugotavljanja manjšine ni podal. Pri seji dne 6. 11. 1973 so koroški Slovenci izpovedali, da je treba najprej jasnega odgovora na vprašanje ali ima vlada namen izvesti ugotavljanje manjšine. Kreisky je na to odgovoril, da zvezna vlada ne pripravlja ugotavljanja manjšine. Nadaljeval je, da nihče ne smatra kot pogoj rešitve manjšinskega vprašanja ugotavljanje manjšine. Zvezna vlada hoče tako rešitev, ki je v interesu manjšine. Da on ne bo stavil predloga za ugotavljanje manjšine, je za vsakega jasno, ki ga pozna. Pri isti seji pa je izjavil, da zahtevata dva zakona ugotavljanje manjšine, vendar njegova vlada nima namena v sedanji situaciji izvesti ugotavljanja manjšine. Izrecno je tudi izjavil, da zaradi tega vprašanja ne bo ljudskega štetja v celi Avstriji, parcialno ljudsko štetje pa da ne pride v poštev. Poudaril pa je tudi, da vlada ne more izjaviti, da ugotavljanja manjšine ne bo, ker je predvideno v dveh zakonih. Takšno je bilo torej stališče kanclerja na seji 6. 11. 1973. Bilo je torej jasno, da ta komite bistvenih vprašanj ne bo rešil, ampak da se bo bavil z nebitnimi vprašanji z namenom, da zavlačuje in kakor že povedano, „farba“ mednarodno javnost.

V tem času pa so se tudi na politični ravni odigrale dalekosežne spremembe. Medtem ko sta ÖVP in FPÖ ostali na heimatdienstovski liniji, pa je tudi SPÖ krenila jasno v iste nemškonacionalne vode. Deželni glavar Sima, ki so ga socialisti izbrali za grešnega kozla, je moral odložiti svoje funkcije, potem ko so ga spoznali za krivca tako imenovanega „Ortstafelsturma“. Njegov naslednik Wagner pa je postal v najkrajšem času izvajalec ukazov nemškonacionalnih krogov. Najbolj tipično za spremembo socialistične politike je dejstvo, da se je udeležil prvič vidni zastopnik socialistične stranke deželni svetnik Gallob heimatdienstovskega zborovanja v Dobrli vasi, in je po najbolj srditem protislovenskem govoru Feldnerja izjavil, da je za socialiste skrajni čas, da vstopijo v odpeljajoči se vlak. S tem pa se jasno identificira tudi SPÖ s sovraženimi intencijami KHD. Sistiranje slovenskega kulturnega referata in odklonitev moje prošnje za sprejem

(Dalje na 4. strani)

Padec šolske odredbe: glavni pogoj za mirno sožitje je bil s tem uničen!

Med prvimi in najvidnejšimi novostmi v položaju na Koroškem po podpisu državne pogodbe je bila namreč takojšnja in burna obnova tradicionalno nemško nacionalističnih organizacij, ki so se kmalu združile v skupni organizaciji Kärntner Heimatdienst. Vsa ta združenja so poudarila, da hočejo nadaljevati tradicijo nemškega narodnega boja proti Slovincem na Koroškem, kar so dejansko tudi storila.

● Vse ekstremne zahteve nemških nacionalistov je avstrijska praksa in končno v polni meri izvajala, stališča in predloge slovenskih organizacij pa v celoti ignorirala.

Kot prva je padla šolska uredba iz leta 1945 z obveznim dvojezičnim poukom na ljudskih in glavnih šolah. S tem je bil uničen prvi in glavni pogoj mirnega sožitja na Koroškem. Če se hočemo namreč s sosedom razumeti, ga moramo dobro poznati, poznati moram njegovo kulturo in jezik. S šolskim zakonom leta 1959 pa je bil degradiran slovenski materni jezik na položaj tuje jezika in vneseno sovraštvo že med naše najmlajše. Ta šolski zakon je zato krivičen in diskriminatoričen, je bil eden največjih udarcev proti koroškim Slovincem. Prej ko slej smo mnenja, da je edinole obvezna dvojezičnost na šolah garant mirnega razvoja na južnem Koroškem.

Istega dne, 19. 3. 1959 je bil sklenjen v avstrijskem parlamentu zakon o uporabi slovenščine pri sodiščih. O protiustavnosti te-

ga zakona sploh ne moremo dvomiti, saj je skrčil dvojezično ozemlje na sodnijske okraje Pliberk, Železna Kapla in Borovlje in ga s tem večina članov narodne skupnosti, ki živi v ostalih sodnijskih okrajih, ne more uporabljati. Kakor pa so dokazali v zadnjem času nekateri procesi, pa je tudi vsebinsko nesprejemljiv in diskriminatoričen. — Četudi naj bi bila slovenščina uradni jezik kot nemščina, je po imenovanem zakonu kvečjemu pomožni jezik. In še ta zakon se uporablja pri sodiščih restriktivno. Da, delajo se celo razlike med tistimi Slovinci, ki bi morali obvladati nemški jezik in onimi, ki ga morda po mnenju sodišča ne obvladajo tako dobro. V Borovljah je pristojni sodnik odklonil znanemu slovenskemu učitelju dostavo vabila v slovenščini in to utemeljil s tem, da on kot avstrijski učitelj mora obvladati nemščino. Tako pojmovanje pravic pripadnikov slovenske narodne skupnosti pa je naravnost absurdno in privede končno do sklepa, da le tisti Slovinci lahko zahtevajo svoje pravice, ki ne obvladajo nemščine. Vsak komentar k temu pojmovanju je pač odveč. In ko smo zastopniki slovenskih osrednjih organizacij na zadnji seji podkomiteja kritizirali ta zakon in zahtevali njegovo spremembo, je pravosodni minister Broda izrecno tajil, da je ta zakon neuporaben in protiustaven in ni bil pripravljen niti govoriti o katerikoli spremembi tega krivičnega zakona.

Dvojezični napisi: Hans Sima je prej vprašal Heimatdienst in ne Slovence!

Dobro se spominjamo, dragi rojaki, zakona o dvojezičnih napisih iz leta 1972 in vseh akcij in reakcij okoli usodepolnih, ampak za koroško ozračje tudi značilnih dni v jeseni leta 1972. Sedemnajst let je moralo miniti, da se je Avstrija spomnila, da bo treba le uresničiti jasen predpis 3. odstavka členu 7, da morajo biti v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kot tudi v nemščini.

● Prej pa so morali slovenski aktivisti na nekonvencionalen način opozoriti Avstrijo na to obveznost. Predno pa so sklenili tisti smešni in zopet enkrat jasno protiustavni zakon o tistih 205 napisih, pa so vprašali takratno vodstvo Heimatdienst, kar je deželni glavar Sima potrdil. Heimatdienst se je takrat v bistvu strinjal s tistim zakonom, in prizadetih Slovencev seveda kakor navadno nihče ni vprašal. Četudi so postavili končno le kakih 30 do 40 dvojezičnih napisov, ko-

● roški včerajšnjaki niso mogli prenesti teh napisov, ki naj bi tudi na zunaj vsakomur pokazali, da tu živi tudi slovenska narodna skupnost. Z asistenco avstrijske policije so v organiziranih pogromih porušili nekaznovano vse dvojezične napise. Namesto da bi oblasti nastopile z vso odločnostjo proti tem šovinističnim in nacističnim elementom, je končno vlada pravne države Avstrije kapitulirala in sistirala zakon, kar je edinstven primer v zgodovini avstrijske demokracije.

Na pobudo ÖVP je takrat sklical kancler Kreisky študijsko komisijo, tako imenovano „Ortstafelkommission“, ki naj bi rešila vprašanja dvojezičnih napisov. V to komisijo so bili vabljeni tudi Slovinci. Januarja 1973 pa smo koroški Slovenci v delavski zbornici sklenili, da v tej komisiji ne bomo sodelovali. Zahtevali smo takrat komisijo med vlado in manjšino in bili mnenja, da je potrebna internacionalizacija našega vprašanja.

Brez vsakega pridržka danes lahko ugotovimo, da smo z našim sklepom, da se ne bomo udeležili razgovorov v študijski komi-

RESOLUCIJA

Zbor nad 700 krajevnih odbornikov in zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev je z ogorčenjem vzel na znanje sporočilo o sporazumu predsednikov vseh treh strank, ki so zastopane v parlamentu in koroškem deželnem zboru ter o vlogi, ki jo opravljajo ob tem komisije in komiteji pri uradu zveznega kanclerja.

Zbor krajevnih odbornikov in zaupnikov z vso odločnostjo zavrača naklep predstavnikov strank glede preštevovanja koroških Slovencev in najostreje protestira proti ugotavljanju manjšine v katerikoli obliki, ker bi služilo le nadaljnemu pritisku na manjšino in povečalo jarek med obema narodnima skupnostima na Koroškem, hkrati pa odobrava soglasno predlog koordinacijskega odbora NSKS in ZSO, da se prekine sodelovanje v kontaktnem komiteju, ker niso dani osnovni pogoji za uspešno reševanje obveznosti, ki so bile Avstriji naložene v členu 7 državne pogodbe.

Ugotavljanje manjšine v kakršnikoli obliki vsekakor ni pripravno sredstvo reševanja, ki naj bi zagotovilo dejansko enakost slovensko govoreče narodne skupnosti z nemškim prebivalstvom, zlasti v pogledu uporabe slovenskega jezika v javnem življenju in ustroju v okrajih s slovenskim in nemškim prebivalstvom.

Dosedanje zamudno reševanje členu 7 državne pogodbe in zlasti sedanji poizkus reševanja potom ugotavljanja manjšine potrjuje občutek, da se Avstrija še vedno ni odpovedala težnji po raznarodovanju slovenske narodne skupnosti; s tem otežuje koroškim Slovincem že itak toliko strapacirano lojalnost do države.

Zbor krajevnih odbornikov in zaupnikov soglasno izraža zaupanje predstavnikom obeh osrednjih organizacij in jim poverja nalogo, da v vseh možnih oblikah obveščajo svetovno javnost in pristojne mednarodne organe, da Avstrija skoraj 20 let po podpisu državne pogodbe ni izpolnila v tej vsebovanih obveznosti v korist narodnih manjšin, hkrati pa poziva državo matičnega naroda SRS, da z vso odločnostjo podpira upravičene težnje koroških Slovencev in jim nudi vso pomoč na vseh mednarodnih ravneh, da bo republika Avstrija končno pripravljena reševati naše probleme skupno z nami in ne mimo in preko nas.

Če bi odpovedala vsa prizadevanja na narodni in mednarodni ravni zaradi neevropskega zadržanja Avstrije, bi nujno nastala nova situacija. V zavesti svoje odgovornosti bi Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem v tem primeru ukrepala kot zvesta nosilca volje in teženj slovenske narodne skupnosti.

25-letnica smrti velikega pesnika Otona Župančiča

Letos častimo našega belokranjskega rojaka, velikega pesnika Otona Župančiča ob petindvajsetletnici njegove smrti.

Z novelistiko se je prenovila tudi slovenska lirika. Pod vplivom tujine (dekadence in simbolizma) so vstali tudi pri nas novi moderni liriki; imeli so isti namen, da bi preustrojili pesništvo, zlomili stare, okorele pesniške zakone in pravila; govoriti so hoteli svoj jezik, pisati svojo interpunkcijo, svoj pravopis, čutiti so hoteli svoja čustva in razkrivati jih brez ozira na občinstvo, kritiko, estetiko in deloma tudi na moralo. Vendar se je v jedru zdrava, v narodu ukoreninjena narava naših mladih varovala najhujših zablod tujerodnih dekadentov.

Ivan Cankar, ki je bil eden izmed prvih in najbolj vnetih borcev za moderno liriko, je leta 1897 zapisal: „Moderna lirika je pred vrati, in kadar potrka dovolj glasno, odpro se ji sama od sebe.“

Mislil je pri teh besedah poleg sebe v prvi vrsti na prijatelja Otona Župančiča in Dragotina Ketteja, ki se jima je prav tačas pridružil še Josip Murn-Aleksandrov.

Med njimi je bil najpomembnejši Oton Župančič pravi reformator naše lirike, ki se je rodil 1878 na Vinici v Beli krajini, umrl pa 1949 v Ljubljani.

Mnogo odličnih peres domačih in tujih literatov, estetikov, literarnih zgodovinarjev in jezikoslovcev je pisalo o njem in mu priznavalo svetovno umetniško veličino in za slugo, da je slovenska književnost dotekla Evropo v njenem kulturnem snovanju. Zbrano delo tega našega pesniškega genija obsega že danes šest debelih knjig, pa še ni končano. Njegova bogata kulturna dediščina obsega 26 izvornih del, 48 objavljenih in 26 do njegove smrti še neobjavljenih prevodov iz svetovne književnosti. Poleg tega so našli še okoli 70 pesmi, črtic in zapiskov, ki govorijo o Beli krajini. Te pesmi so zajete iz narodnega življenja Bele krajine. Obravnava motive ljudskega verovanja, pa tudi trpljenja in radostnih dni. Naj naštejemo nekaj primerov: Hudič in kvartopirci, Sveti trije kralji, Pokopališče svete Barbare, Janičar, Zeleni Juri in druge.

Oton Župančič je po končani ljudski šoli stopil v novomeško gimnazijo, končal tam štiri razrede, nato se je preselil v Ljubljano, kjer je maturiral 1896. Po maturi je odšel na dunajsko filozofsko fakulteto študirati zgodovino in zemljepis. Profesorsko službo je opravljal le en semester v Ljubljani. V teh letih je veliko potoval: bil je v Nemčiji, Švici in Franciji. Po Aškerčevi smrti je postal njegov naslednik kot mestni arhivar v Ljubljani. Leta 1914 je urejeval Hribarjevega „Slovana“, leta 1917 pa je bil urednik „Ljubljanskega Zvona“, naslednik Stritarjevega „Dunajskega Zvona“. Zraven je deloval pri gledališki upravi. Veliko je pripomogel, da je na odru zmagal izgovor končnega in predstojniškega „I“ kot „u“. Tudi sicer je šele on povzdignil odrski jezik. Po prvi svetovni vojni je postal upravnik Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Leta 1938 so ga imenovali za člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Njegove pesniške zbirke: Čaša opojnosti (1899), Čez plan (1904), Samogovori (1908), Ciciban in še kaj (1915 — najboljša mladinska knjiga), Mlada pota (1919), V zarje Vidove (1920) pričajo, da je velikan Oton Župančič v prvi vrsti čudovit lirik.

Pripovedna pesem je pri Župančiču maloštevilna, čiste epike vobče nima. Po prvi svetovni vojni je zavzelo Župančičeve moči gledališče: upravniški posli, urejanje Gledališkega lista, prevajanje Shakespearea in lastno dramatsko delo: Veronika Deseniška.

Med osvobodilno borbo je Župančič pisal pesmi na osvobodilno temo pred Borom in Kajuhom. Pojte za menoj je prva pesem slovenskega umetnika v osvobodilnem tisku. Najprej je bila objavljena v Slovenskem poročevalcu 6. septembra 1941 in je za poezijo

okupacije in boja izpovedala geslo o pesmi „za današnjo rabo“. Pesnik se je sicer — po izpovedi njegove žene — dobro zavedal nečloveškega klica „zob za zob in glavo za glavo“, vendar je hkrati vedel, da „v takih časih ne more ravnati drugače.“

Po Cankarju je prevzel Župančič presajanje največjega novodobnega dramatika v slovenščino. Njegovi prevodi Shakespearea so dovršeni. V njegovem prevodu je postal Hamlet kar narodna slovenska igra, potem Julij Cezar, Beneški trgovec, Sen kresne noči, Macbeth. Svojo čudovito jezikovno zmogljivost je pokazal Župančič tudi v prevodih Dickensa: Oliver Twist, iz Moliera (Tartuffe), Rostanda (Cyrano de Bergerac), Calderona (Sodnik Zalamejski), Hoffmannsthal (Slehernik).

Gledališka umetnost na tretjem kulturnem srečanju Alpe-Jadran

V Trstu se je v torek, 1. oktobra, začelo 3. mednarodno kulturno srečanje Alpe-Jadran. (Naš list je o pripravah na to srečanje predčasno že poročal.) To srečanje, ki predstavlja vrhunec v prizadevanju treh sosednih dežel: Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije po vzpostavljanju čedalje tesnejših medsebojnih stikov, zlasti na kulturnem področju, je letos prvič v Furlaniji-Juljski krajini.

Kot je že v naslovu omenjeno, je glavna tema tokratnega srečanja gledališko udejstvovanje.

Pri otvoritvi so bili navzoči seveda domači funkcionarji, iz Koroške podnačelnik oddelka za kulturo deželne vlade Ingo Zlamal, iz Slovenije sekretarka za kulturo Ela Ulrih-Atena, da navedemo najvažnejše. Deželni odborniki za kulturo in šolstvo Furlanije-Juljske krajine Dal Mas je v pozdravnem nagovoru podčrtal pomen kulturnih srečanj, ki so odraz pomembnega kulturnega napora treh sosednjih dežel in ki so že z dejstvi pomagali k boljšemu spoznavanju. Sekretarka za kulturo Izuršnega sveta Slovenije Ela Ulrih-Atena je nato podčrtala vrednost teh dni, ki so povsem izpolnili namen pokazati dosežke in seznaniti s smerti ter tokovi umetniškega ustvarjanja. Kot zadnji je naš koroški predstavnik Ingo Zlamal, prav tako podčrtal uspeh srečanj in dodal, da je verjetno najboljša sedanja tretja oblika, ki je posebej gledališki umetnosti.

Priveditev je začelo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z dramo slovenskega pisarja

PETDESETLETNICA PRVE UPORIZITVE „VERONIKE DESENIŠKE“

Oton Župančič ni bil le lirik in prevajalec, temveč tudi odlični dramatik. Tako pomemben eden viškov njegovega literarnega ustvarjanja njegova tragedija v petih dejanjih „Veronika Deseniška“, ki je izšla v knjigi leta 1924. Danes velja nekako uradno, da je prva njena uprizoritev na tedanji narodni praznik zedinjenja 1. decembra leta 1924 v slovenskem dramskem gledališču v Ljubljani v zasedbi najboljših slovenskih igralcev Levarja (grof Herman Celjski), Rogoza (v vlogi sina Friderika), Marije Vere (Jelisava Frankopanska) in Šaričeve (kot Veronika Deseniška) in drugih.

V resnici pa je bila prva uprizoritev te klasične tragedije že nekaj mesecev prej, namreč na Veliki Šmaren 15. avgusta leta 1924 v Prosvetnem domu v Domžalah. Na oder jo je postavila kamniška podružnica Slovenske dijaške zveze, počitniškega društva katoliških dijakov, ki je nosila ime „Bistrica“. Pobudo za to uprizoritev je dal abiturient Miloš Stare, ki je dramsko delo tudi režiral in nastopil v vlogi Bonaventure. Eni izmed zadnjih skušenj je prisostvoval sam pesniški velikan Oton Župančič in dal dokončno dovoljenje za uprizoritev. Premiere svoje tragedije se je Župančič udeležil z vso svojo družino. Šele z desk Prosvetnega doma v Domžalah (ponovitev je bila tudi v Kamniku) je stopilo to prelepo slovensko delo na oder državnega osrednjega slovenskega gledališča v Ljubljani nekaj mesecev kasneje.

B. L.

SREČANJE SLOVENSkih ROJAKOV NA TUJEM

Stuttgart je bil te dni v znamenju „Jugoslovanskega tedna“, ki so ga Slovenci tokrat priredili že tretjič zapovrstjo. Slavje pa se je zaključilo z veliko prireditvijo, na kateri se je zbralo nad 1500 delavcev, ki delajo na tujem.

Pokrovitelj srečanja je bila republiška konferenca SZDL Slovenije, organizatorji pa SKUD „Triglav“ ter Jugoslovanski informativni center iz Stuttgarta, Slovenska izseljenska matica, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije in RTV Ljubljana. Prišli so pevci Jugoslovanskega rudarskega pevskega in podpornega društva „Jadran“ iz Merlebacha v Franciji, pevci jugoslovanskega pevskega društva „Triglav“ iz istega kraja, pevci moškega ter mladinskega zbora slovenskega delavskega društva iz francoskega Aumetza, člani Društva sv. Barbare iz St. Avolda v Franciji, člani slovenskega planinskega društva „Triglav“ iz Meilena v Švici, člani folklorne sekcije slovenskega kulturnega in športnega društva „Bled“ iz Essna, „Veseli Pomurci“ in recitatorji ter člani SKPD „Sava“ iz Frankfurta, klubski kvintet, otroški sekstet in folklorna skupina kulturno-prosvetnega kluba Slovencev „Triglav“ iz Münchna, predstavniki KPD „Jugoslavija“ iz Serainga v Belgiji ter folkloristi jugoslovanskega društva „Mladost“ iz Stuttgarta.

Iz matične domovine pa so kot gostje sodelovali operni pevci: Sonja Hočevarjeva, Milka Evtimova, Rajko Koritnik in Ladko Korošec ter pianist Anton Jarc, pevci narodnozabavne glasbe Marjana Deržaj, Branka Strgar in Stojan Vene ter ansambel Francija Puharja.

Bil je to večer veselih obrazov ljudi, ki so se srečali na prireditvi, na kateri je bilo pristno in spontano domače ozračje, da so lahko spregovorili med seboj o težavah, ki jih tarejo na tujem in uspehih dela v družtvih, zaplesali in hkrati dali svojega zadovoljstva s slovensko pesmijo...

Andraž in Tomaž Šalamun na „Štajerski jeseni“

V soboto so v Gradcu svečano odprli letošnjo „Štajersko jesen“, ki bo trajala do 27. oktobra. Program prireditve obsega vsa kulturna področja: dramo, opero, likovno umetnost, literarni simpozij, „Musi-protokoll“, (v sodelovanju s štajerskim radijem). Razen tega bodo v okviru „Štajerske jeseni“ na programu še druge prireditve.

Tako bosta zastopana tudi dva Slovenca iz matične domovine: v ponedeljek, 28. oktobra, ob 20. uri bodo v galeriji M 59 študentskega doma v Gradcu odprli razstavo pastelnih in tuširanih risb mladega slovenskega likovnika Andraža Šalamuna iz Kopra.

Prav tako tam bo, ob istem času v navzočnosti Andraževega brata Tomaža Šalamuna iz Ljubljane bral njegove pesmi igralec graškega gledališča Friedrich, v prevodu znanega prevajalca slovenske sodobne lirike Petra Kerscheta.

Edvard Kocbek — sedemdesetletnik

Pesnik Edvard Kocbek se je rodil 27. septembra 1904 v Sv. Juriju ob Ščavnici. Študiral je romanistiko in veliko potoval, nato se je do leta 1941 posvetil profesuri, predvsem pa je ustvarjal — v poeziji in kot publicist ter urednik različnih revij. Pesniška zbirka Zemlja (1934), prelomni esej Premišljevanje o Španiji (1937), ki je izzval polarizacijo slovenskega krščanstva in klerikalno in napredno smer in revija Dejanje so za slovensko kulturo in politiko dragocene Kocbekove stopinje. Leta 1941 se je vključil in se angažiral v Osvobodilni fronti, kar ni bilo samo dejanje osebne odgovornosti, saj je tu, in to na najvišji ravni, predstavljal krščanske socialiste. Bil je tako član Izvršnega odbora OF, član AVNOJ, do marca 1945 pa minister za Slovenijo v novi jugoslovanski vladi. Po vojni, v letih 1948 do 1952, je bil podpredsednik Prezidijskega ljudske skupščine Slovenije. Leta 1953 je izdal novele „Strah in pogum“, 1963. leta pesniško zbirko „Groza“, šest let kasneje pa pesmi „Poročilo“.

Ob njegovi sedemdesetletnici se pridružuje k tem stvaritvam še 21 pesmi z naslovom „Žerjavica“.

Bogata bera ptujskih arheologov

Arheolog B. Jevremov, ki je vodil raziskovalna dela in z njim strokovnjaki Pokrajinskega muzeja v Ptujju ugotavljajo, da je bilo območje današnje Hajdine in njene okolice v resnici reprezentančni del bogatih Rimljanov. Prav tako ugotavljajo, da Drava ni uničila ali odplavila starih kulturnih dobrin, ki so ostale za rimsko legijo, ki je tam dolga leta živela.

Pri kopanju vodovodnega jarka so odkrili plast starorimske kulture, množico oljenk, velik lonec, ostanke rimskih stavb.

Se večje arheološko bogastvo so odkrili pri gradnji kolektorja za kanalizacijo v Vičavi. Med

delom v globini štirih metrov je bagerist našel na dragocene predmete starorimske kulture in življenja.

„Prav neverjetna za še tako optimističnega arheologa je bila najdba 20 oljenk in drugih predmetov na površini enega kvadratnega metra. Med izkopavanjem so odkrili zidove centralne kurjave, izredno lepo ohranjeno marmornato glavo s podobo Zeusa, žrnje, razno posodo in lepo keramiko. Krona vsega truda in dela pa je bila najdba izredno ohranjenega novca Antoninusa Piusa iz II. stoletja, ki sodi med naše najlepše primerke Pokrajinskega muzeja v Ptujju.“

MESTNO GLEDALIŠČE V CELOVCU

Te dni je v Luxemburgu z velikim uspehom gostovalo celovško Mestno gledališče s tremi predstavami Nedbalove opere „Poljska kri“ v inscenaciji Wolfgang Siesza in scenarije Hannesa Raderja.

Program gledališča za naslednje dni je tale: 10., 11. in 15. oktobra bodo ponovno uprizorili Molnarjevo dramo „LILJOM“; 12. in 16. oktobra pa Bellinijevo opero „BEATRICE DI TENDA“.

Zaupajmo le v lastno moč!

(Nadaljevanje z 2. strani)

v deželno službo, ter izjava Wagnerja, da smatra manjšinsko vprašanje v celoti za rešeno, razen vprašanja topografskih napisov, se je popolnoma ujemalo s to novo nemškonalno strujo SPÖ. Preko načel socializma in demokracije so se iz golega oportunitizma našle vse stranke, razen komunistične na enotni protislovenski liniji z očitnim namenom, rešiti to vprašanje s čim prejšnjo likvidacijo slovenske narodne skupnosti.

Če gledamo pod temi aspekti vabilo Wagnerja k tako imenovanemu „koroškemu omizju“, potem sem mnenja, da Wagner nikoli ni želel resno tega foruma. Vsega začetka je že izjavil, da tega omizja ne bo, če bo le ena stran sodelovanje odpovedala. Naše stališče o pogovorih s KHD je bilo Wagnerju znano. Če bi bil resno interesiran na takem forumu, bi vsekakor povabil Slovence na razgovore. Vedeti je namreč moral, da bomo mi le pod gotovimi pogoji pripravljene pristati na take razgovore. Očitno pa je iskal možnost novega napada na manjšino, ker bi jo postavil v svet kot tisto, ki noče razgovorov, četudi jih on tako „prisrčno“ želi. To je vsekakor tudi napravil in šel tako daleč, da hoče socialistična stranka danes razdreti celo pripadnike slovenske narodne skupnosti in njih vodstvo, češ da osrednji organizaciji ne zastopata več njihovih interesov, in to še prej da smo mi odklonili sodelovanje v „koroškem omizju“. V našem odgovoru na vabilo smo namreč zahtevali nekaj pojasnil o sestavi in kompetencah tega foruma.

Na poti internacionalizacije našega vprašanja, dragi rojaki, smo prišli velik korak naprej. Pri različnih mednarodnih manjšinskih konferencah smo tolmačili svetu naša stališča in povsod naleteli na razumevanje, tako na primer na manjšinski konferenci v Ohridu, v Trstu, na Južnem Tirolskem itd. Predvsem pa je važno, da smo s pomočjo države matičnega naroda, Jugoslavije, uspeli, da se bavijo danes z našim vprašanjem Združeni narodi (UNO). Zastopnik Jugoslavije je podal pri rasni komisiji izčrpno in točno poročilo o našem položaju in avstrijskem zastopniku se ni posrečilo, pridobiti člane te komisije, četudi je vedno spet zatrjeval, da je manjšinsko vprašanje v bistvu rešeno, o odprtih vprašanjih pa da se vlada pogaja v kontaktnem komiteju s koroškimi Slovenci. Tu se vidi torej jasen dokaz, da avstrijska vlada nima resnih namenov s kontaktnim komitejem, ampak da je te razgovore izrabila le v svoj prid pred internacionalno javnostjo. Kljub temu pa je dobil kuvajtski delegat nalogo, sestaviti resolucijo o našem vprašanju, ki bo potem predložena verjetno glavni skupščini Združenih narodov.

Dragi rojaki, če smo si zdaj na kratko ogledali današnjo politično situacijo, potem smo ugotovili, da je avstrijska manjšinska politika zadnjih dvajset let naperjena proti manjšini, da je asimilacijska in sovražna. Ugotoviti moramo, da so bili razgovori funkcionarjev osrednjih organizacij z zastopniki deželne in državne vlade ter zastopniki strank popolnoma neuspešni. Naše predloge nikoli niso upoštevali, ampak so diktirali manjšinsko politiko docela nemško-nacionalni ekstremisti, katerim sta vlada in zakonodajalec popolnoma ustregla.

Pravzaprav se nismo čudili, če so zastopniki 17. septembra na Dunaju sklenili „ljudsko štetje posebne vrste“, kar nič ni drugega kakor navadno ugotavljanje manjšine. S tem pa so ugodili zadnji in najskrajnejši zahtevi nemškonalnih organizacij in so dokazali, da nimajo namena rešiti manjšinskega vprašanja, ampak da vidijo rešitev le v postopni asimilaciji in končni likvidaciji slovenske narodne skupnosti. Tu pa je in mora biti naše potrpežljivosti konec. Zavedati se moramo, da je v današnji situaciji tako ugotavljanje farza in roganje v obraz ne samo naši narodnosti skupnosti, ampak tudi mednarodni javnosti. Po stoletja dolgem zapostavljanju ter po 50- in 20-letnemu odkrivanju tudi mednarodno zajamčenih pravic, pomeni ugotavljanje manjšine preštevovanje tistih Slovencev, ki do danes še niso klonili nacionalističnemu pritisku. Naknadno bi legaliziralo ta pritisk in raznarodovanje, kajti koroško realnost so in tudi danes oblikujejo zapostavljanje, neenakost in napadi na pravice manjšine.

Zato z vso odločnostjo danes protestiramo proti diktatu strank in odklanjamo tako

„ljudsko štetje posebne vrste“ kot nedemokratsko in nesprejemljivo in kot posiljevanje slovenske narodne skupnosti. Tako preštevovanje nima kritja ne v mednarodnem pravu in je enostranska sprememba avstrijske državne pogodbe, ki takega ugotavljanja ne predvideva. S tem pa so si drznile avstrijske stranke prelomiti mednarodno pogodbo. Po najbolj primitivnih načelih pogodbenega prava pa zato danes zastopamo mnenje, da v slučaju izvedbe takega ugotavljanja tudi velesile in sopolisnice ne bi bile več vezane na to državno pogodbo. Člen 7 je namreč integralen del državne pogodbe in kdor ne izpolni le enega člena, je prelomil pogodbo v celoti. Za vse posledice bo morala odgovarjati Avstrija sama.

Mi pa smo slej ko prej mnenja, da je samo rešitev, ki bo spoštovala ozemlje, kjer so živeli in še žive Slovenci, pravična rešitev. To ozemlje pa je bilo in je avstrijski vladi in drugim oblastem točno in dobro znano. Vedel je zanj že Himmler, ko je izseljeval Slovence, točno je orisano tudi v šolski odredbi iz leta 1945. Pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo se je avstrijska delegacija sklicevala vedno zopet prav na to šolsko odredbo in je bil teritorij vsem tistim, ki so kovali državno pogodbo, točno znan. Pri pogajanjih je britanski delegat predlagal, da naj veljajo manjšinske pravice le v tistih upravnih in sodnih okrajih, kjer živi „večje število“ Slovencev. Ta predlog pa so končno zavrgli in so se zedinili na ruski predlog, ki je predvideval, da morajo veljati manjšinske pravice v upravnih in sodnih okrajih s hrvatskim, slovenskim ali mešanim prebivalstvom splošno in ne glede na število pripadnikov manjšine v teh okrajih.

Duh in črke avstrijske državne pogodbe so torej popolnoma jasne in vsak, ki to na katerikoli način spreminja, rovari proti avstrijski ustavi in proti mednarodni pogodbi, ne pomisli pa na posledice takega preloma mednarodne pogodbe. Igračkanje in farbanje mednarodne javnosti v današnji svetovnopolični situaciji pa je harakiri Avstrije same.

Ob tem sklepu avstrijskih strank izvesti ugotavljanje manjšine, pa moramo mi koroški Slovenci potegniti jasne posledice. Zavedati se moramo, da bomo bojevali v naslednjih mesecih odločilen boj za obstoj naše narodne skupnosti. Če nas bodo namreč enkrat, bodo nas v bodoče šteli po gotovih intervalih in z močnim pritiskom izsilili, da bo oficalno končno izbrisano naše ime iz koroške zgodovine. Proti takim namenom pa se bomo borili z vsemi ustreznimi sredstvi. Razgovori z avstrijsko vlado in z drugimi vladnimi forumi so postali popolnoma nesmiselni. Skozi dvajset let smo kazali našo pripravljenost in se razgovarjali o naši problematiki z avstrijsko vlado, vendar niti enega predloga zastopnikov slovenske narodne skupnosti vlada ni upoštevala. S pomočjo teh razgovorov je zavlačevala reševanje in upoštevala le ukaze tistih krogov, katerih delovanje bi morala po členu 7 prepovedati. To je dejstvo, dragi rojaki! Pri tem moramo pibiti, da člen 7 ne vsebuje pravic za nemško večino, ampak jasno pravice v zaščito slovenske narodne skupnosti. Če torej vlada nastopa proti nam v poziciji močnejšega, smo kot številčno šibkejši vedno pohojeni. To pa je praksa današnje Avstrije, ki operira iz golega oportunitizma in podpira s tem tiste kroge, ki so že enkrat zatajili Avstrijo in njihovo domoljubje ni iz tega desetletja, ampak je podlaga teh intencij teorija in miselnost nacizma in fašizma tretjega rajha.

Ker smo torej prišli do zaključka, da avstrijska vlada nima niti najmanjšega namena, rešiti naše vprašanje in so se zarotile vse tri stranke proti nam, smo sklenili predlagati vam, dragi funkcionarji, da prekinemo razgovore v kontaktnem komiteju. Vi boste odločili o našem nadaljnjem postopanju in vi boste sodili o tem, ali sta osrednji organizaciji pravilno ravnali. Istočasno pa stavimo temu forumu vprašanje, če nam zaupajo koroški Slovenci. Koroški socialisti so namreč nedvoumno izjavili, da dvomijo o tem, da pripadniki slovenske narodne skupnosti še podpirajo osrednje organizacije.

Dragi rojaki, v tej težki situaciji moramo dokazati, da smo edini kot še nikoli, da smo si edini v borbi za naše pravice. Ne sme se posrečiti našim nasprotnikom, da bi nas še naprej razdvajali in bi nam na ta način lažje vsiljevali nesprejemljive diktate. Če se razdvojimo mi, potem se bodo smejali tisti, ki

delajo po načelu „divide et impera“ (deli in vladaj). To naše zborovanje naj bo manifestacija slovenske enotnosti in dokaz, da smo pripravljeni se boriti za naše pravice proti nemško-nacionalni raznarodovalni politiki avstrijske vlade.

Zavedati se moramo, da ravno ob tej situaciji velja bolj kot kdaj prej geslo: „Zaupajmo v lastno moč!“ Ko nimamo več vzroka in možnosti sodelovanja z avstrijsko vlado in s strankami, ki so zastopane v parlamentu in deželnem zboru. Ni to nobena izolacija, ampak nam narekuje tako ravnanje dana situacija, v kateri istovetijo politični faktorji večinskega naroda integracijo z asimilacijo. Preveč dobre volje in naivnosti smo namreč do danes pokazali v sodelovanju z drugimi strankami in je to bilo le v našo škodo. Nimamo več vzroka prosjačiti ampak se bomo vrnili k pogovorom le, če bo vlada dejansko pokazala interes na konstruktivnih razgovorih.

Poleg konsolidiranja narodne skupnosti v notranjosti pa bomo morali z vso vneto nadaljevati pot internacionalizacije našega vprašanja. Informirati moramo mednarodno javnost o nevdržnem stanju našega položaja in tudi o dejstvu, da ta država v internacionalnem merilu ni verodostojna, ker ne izpolnjuje mednarodnih obveznosti. Napeti moramo vse sile, da se bodo pristojni mednarodni forumi bavili z našim vprašanjem in prisilili Avstrijo do znosnega odnosa do narodnih skupnosti in do končne realizacije mednarodno zajamčenih pravic.

Koroška stvarnost na primeru Škocijan

Župnija Škocijan, del nekdanje Jessejeve občine Škocijan, je eno od središč trenutne gonje proti koroškimi Slovencem. Medtem ko je pred dvema letoma gonja proti Slovincem dobila svoj zunanji izraz v podiranju tako že maloštevilnih dvojezičnih tabel in kažipotov, je tokrat — zvesto po geslu „Nach dem Tafelsturm — der Pfaffensturm“ — tamkajšnji župnik Jožef Koglek tarča napadov s strani nemško usmerjenih oseb in krogov. Svoj dosedanji višek je gonja doživela dne 27. septembra z zborovanjem faranov v farni dvorani v Škocijanu.

Zborovanje je sklical župnik Koglek sam. Namen tega zborovanja naj bi bila informacijska prireditev in diskusija s farani. Zborovanje naj bi tudi informiralo občane o pripravah na izvolitev farnega odbora. Z ozirom na dejstvo, da je Škocijan izrazito tujkoprometna občina, pa je župnik to zborovanje preložil na jesen, ker ni hotel, da bi se turisti vmešavali v interne farne zadeve.

Na zborovanju sta bila tudi oba predstavnika škofijskega koordinacijskega odbora dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein. Občinstvo je napolnilo le polovico dvorane; večino od njih je zvalil tudi poseben zelen letak, ki je bil poslan na vsa gospodinjstva. V izrazito slabi nemščini sestavljen letak ni imel impresuma, pač pa je v ne docela pravilni nemščini podpisana ominozna „Aktions-Gemeinschaft Deutscher Gottesdienst“, poleg tega pa je bilo zapisano, da naj osebe, ki nimajo priložnosti za vožnjo, kličejo telefonsko številko 448. Ta številka je last avtopodjetja Siegfrieda Petelna, občinskega odbornika ÖVP.

Zborovanje je otvoril župnik Koglek v obeh jezikih. Dr. Inzko je nato začel s svojim predavanjem v slovenščini. Komaj je spregovoril, je začela večina zbranih škocijanskih duš z živžanjem in tuljenjem. Ista usoda je doletela tudi dr. Waldsteina. Kričanje, rjovenje, živžiganje se je stopnjevalo, tako da je večino od zbranih vernikov postalo sram ter so kričečim dejali, naj se le-ti spametujejo.

Zanimivo je vsekakor ozadje akcije za nemško mašo. Letaki oz. vabilo ni vsebovalo impresuma. Na vprašanje zastopnika dunajskega lista, kdo da je oddal na pošti ta vabila, pa je vodja škocijanskega poštnega urada, Kern, odgovoril, da je bil on na dopustu, ni pa hotel povedati, kdo je bil njegov zastopnik. Očitno se je zavedal, da je oddajatelj vabil storil kaznivo dejanje. Prav tako je Siegfried Peteln, ki je stavil za transport na zborovanje na razpolago svoja vozila (očitno so prišli udeleženci tudi od daleč ter tudi iz drugih krajev), dejal le, da so to pač storili vsi, vsa „deutsche Pfarrgemeinde“, in zaradi tega tudi nihče ni odgovoren. Tisti „vsi“ so očitno tisti, ki ne plačujejo cerkvenega davka. Po izjavah Petelna

● Država matičnega naroda je pripravljena, nam stati pri teh prizadevanjih ob strani in je to tudi že večkrat dokazala. ● Jasno poudarjam, da ima Jugoslavija kot sopolisnica pravico in dolžnost, ● nas podpirati v tem našem boju in to vprašanje ni samo notranje avstrijsko, ● kot naši nasprotniki vedno trdijo. Veseli nas, da nam Jugoslavija stoji ob strani, ● ker smo danes prepričani, da bo Avstrija izpolnila svoje obveznosti le pod mednarodnim pritiskom.

● Dragi rojaki, 1400 let živimo na tej zemlji. Izpolnjujemo svoje dolžnosti, ampak zahtevamo tudi naše pravice. Hočemo te naše pravice na slovenskem in jezikovno mešanem ozemlju, kakor je zapisano dobesedno v členu 7 avstrijske državne pogodbe. In se bomo za to borili z vsemi sredstvi proti vsakemu ugotavljanju manjšine.

● Na tako preštevovanje ne bomo nikoli pristali in smo prepričani, da tako ugotavljanje brez nas ni izvedljivo. Prepričani smo, da bo samo rešitev na podlagi ozemlja, na katerem živimo koroški Slovenci, resen doprinos k pomiritvi v naši deželi. Pri tem pa ne bomo odvzeli našim nemškim sodeželanom niti trohice njihovih pravic.

Zato, dragi rojaki, smo proti vsakemu preštevovanju Slovencev in zahtevamo ponovno takojšnjo izpolnitev člena 7 v prid manjšini in s tem v interesu Avstrije in Koroške, v kateri naj bi živela oba naroda v enakopravnosti, v miru in v skupnem prizadevanju za utrditev in krepitev demokracije.

menda okoli 300 oseb, ki hočejo po svojih močeh osušiti škofijsko finančno zbornico. Zaradi tega je Peteln kot tudi nekateri drugi dobil poziv s strani sodišča, z napovedjo, da bo prišel eksekutor, če ne plačajo. Na vprašanje novinarja Siegfried Peteln tudi ni vedel, da je na podružnici nemška maša. Tudi o deležu nemščine v farni cerkvi očitno ni bil dosti informiran. Zanimivo bi bilo vedeti, kdaj je Peteln bil zadnjikrat v cerkvi. To vprašanje bi bilo treba staviti tudi večini ostalih udeležencev škocijanskega zborovanja. Župnik marsikaterega od zbranih ni prav poznal. Bili so torej od drugod (morda jih je pripeljal Siegfried Peteln), ali pa taki, ki jim je le za to, da izrinejo iz cerkve še zadnje ostanke slovenskega jezika in vse bogočastje. Proučiti sestavo zbrane množice bi bilo za reprezentante koordinacijskega odbora brezdvomno zelo zanimivo delo, ki bi prineslo še marsikatero presenečenje.

Zborovanje je vsekakor prikazalo, kje in kako je treba iskati koroško realnost. Realnost je ta, da je dobre volje za rešitev vpra-

Mešani pevski zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca obvešča vse svoje pevce, da bo prva vaja v novi delavni sezoni v četrtek, 17. oktobra, ob 19. uri, v kletni dvorani Mohorjevega doma.

Novi pevci so dobrodošli!

šanja cerkvenega jezika dokaj malo. Sino-dalni zakon je podlaga, sicer ozka, a kljub temu. Potrebno je še veliko razgovorov, da se bo podlaga razširila. Intenzivnejša informacija neposredno od ordinariata bi k odstranjanju predsodkov bistveno pomagala. Tudi kompromisi bodo potrebni na obeh straneh. Toda tu je velika nevarnost, da neki kompromis vseh kompromisov ne bo ostal le gnil kompromis. Če se namreč reče, ekstremisti in nestrpeži, predsodki in nacionalizem so na obeh straneh, in se ne upošteva, da ima ta slovenska in nemška drža k temu vprašanju docela drugačen izvor. Manjšina in večina nista enako močna partnerja oz. kontrahenta. Manjšina more imeti več kot enakopravnost, mora imeti zaščito s strani večjega brata, da more preživeti.

Barantanje za „pravični delež obeh jezikov do potankosti ne ustreza dostojanstvu liturgičnih opravil,“ je zapisano v škofijskem zakonu o sožitju. Istovetenje motivov pripadnikov manjšine in večine za prizadevanja po čim večjem deležu lastnega jezika pa bi bilo le preveč enostavno. In ne bi smelo ustrezati dostojanstvu ordinariata.

OB 50-LETNICI ORF:

Ansambel „Korotan“ na prireditvi „Avstrija v pesmi in igri“

Med mnogimi slovesnostmi, ki so se te dni vrstile ob zlatem jubileju avstrijskega radia, moramo šteti tudi odlično uspešno javno radijsko oddajo pod zvonečim imenom „Avstrija v pesmi in glasbi“, narodne pesmi in narodne viže iz Koroške, v soboto, 5. oktobra, v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Izgleda — dvorana je bila le okoli tričetrt zasedena — da so se ljudje rajši odločili, da ostanejo doma in ob svojih sprejemnikih sledijo oddaji.

Nas je najbolj veselilo, da je vodstvo celovškega radia povabilo k sodelovanju tudi koroške Slovence, da bi tudi oni doprinesli svoj kulturni obolob ob jubileju. Radio je namreč povabil tokrat ansambel „Korotan“ iz Št. Vida v Podjuni. Nekako z občutkom prijetnega ugodja sem sedel v dvorani, ko sem videl na odru zbrane tudi naše ljudske muzikante in pevce v družbi s sodeželani drugega jezika.

Na prireditvi so nastopile, poleg naših „Korotancev“, še tele skupine: **Moški kvintet iz Friesacha** pod vodstvom Eduarda Wasserfallerja, **A capella mešani pevski zbor iz Beljaka** pod vodstvom Helmuta Wulza, izvirni **Alpski trio Wieting** v sestavi: harmonika, klarinet in pozavna, ki ga vodi Ferdinand Modrian, dalje **Ansambel celovških muzikantov** v instrumentalni zasedbi: kontrabas, harmonika, ksilofon, klarinet in kitara, pod vodstvom Güntherja Antensbergerja.

Mene je zlasti zanimal nastop našega vrlega ansambla „Korotan“, ki ga vodi neumorni Hanzi Kežar. Kot mi je v razgovoru Hanzi Kežar povedal, je instrumentalno-vokalni ansambel del Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni. Sestavljajo ga trije inštrumenti, ki jih igrajo: harmoniko Hanzi Kežar, kontrabas Jože Starc in kitaro Danijela Kežar, ter razne pevske kombinacije: ženski duet, ženski tercet, mešani kvartet, moški kvartet, mešani oktet. V ženskem tercetu pejejo: Anica in Ani Kežar ter Mojca Hribernik, k mešanemu kvartetu se pridružujeta Folt Hartman in Stanko Wakounig, moški kvartet sestavljajo: slednja dva ter

muzikanta Hanzi Kežar in Jože Starc; v mešanem oktetu pa poje vseh osem imenovanih.

Člani ansambla „Korotan“ so hkrati tudi člani mešanega pevskega zbora „Danica“.

Podobno kot zbor goji tudi ansambel „Korotan“ v prvi vrsti slovensko koroško in vobče slovensko narodno pesem. Ansambel obstaja že nad deset let in nastopa povečini skupno z zborom. „Danica“ in „Korotan“ sta že skupno posnela veliko ploščo z naslovom „TAM DOV ZA DRAVO“.

Ansambel „Korotan“ je nastopil štirikrat: inštrumentalni trio s pevskim ženskim tercetom je predvajal „V Pliberči v jarmaci“, inštrumentalni trio z mešanim kvartetom: ženski tercet s Foltijem Hartmanom so zaigrali in zapeli „Mam pa mihno ajžo“; mešani kvartet je ob inštrumentalni spremljavi zapel pesem „Pod Žiberško planino“; kot zadnje je zapel mešani oktet pesem „Kmetovski ovčar“, vse štiri glasbene točke je priredil njihov vodja Hanzi Kežar.

Ansambel „Korotan“ je na tej javni radijski oddaji izredno lepo in častno zastopal koroške Slovence, ter s svojim nastopom dokazal, da se z resnostjo trudi, da bi krepili nacionalno zavest koroških Slovencev na vsem našem dvojezičnem ozemlju. K temu naj še dodam, da nastopa ansambel v koroških narodnih nošah, kar daje še večjo draž temu odličnemu instrumentalno-vokalnemu ansamblu.

Za lepo podajanje svojih točk so bili deležni prisrčnega aplavza.

Na kraju je treba omeniti še profesorja Helmuta Wulza, ki je res pravi mojster v sestavljanju folklorističnih programov. Pohvaliti pa moramo še simpatičnega napovedovalca Hermanna Troyerja, ki je spretno povezoval ves glasbeno-pevski program.

Občinstvo v dvorani je ves potek programa spremljalo z velikim zanimanjem ter nagrajevalo nastopajoče po vsaki točki, posebno še na koncu prireditve z aplavzi. B. L.

RESOLUCIJA

Ob vedno novih manifestacijah nestrpnosti in postopkov, ki niti zdaleč niso v skladu s tradicijo evropskega humanizma, pa ste jih kot Slovenci kar naprej brezobzirno deležni od dela avstrijske politične javnosti, vam slovenski slavisti s svojega občnega zbora v Ljubljani izražamo vso svojo podporo. Velikonemški nacifašizem se je očitno zdaj z vsem travmatičnim besom in s svojimi znanimi metodami osredotočil na vas, slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem. Tako se zdi, da postaja danes avstrijska Koroška s slovensko manjšino kot žrtvijo vse bolj žalostno žarišče evropskega antihumanizma. Ob zadnjem sklepu avstrijskih parlamentarnih strank, ki so se iz očitnih pragmatičnih interesov vdale takšnim pritiskom in sklenile, da vas na „poseben način“ preštejejo, se spominjamo, kako so na Slovence že med zadnjo vojno „na poseben način“ preštevali in vam zato sporočamo, da podpiramo vsakršen vaš korak zoper to preštevanje — toliko bolj, kolikor bolj odločen bo.

Slovenski slavisti na zborovanju v Ljubljani, 28. septembra 1974

V Globasnici so sila aktivni

Dne 24. septembra 1974, so Globasnico obiskali prosvetni delavci iz celjskega območja. Tega družabnega srečanja se je udeležilo tudi veliko domačih učiteljev. Pogovarjali so se o problemih slovenske manjšine na Koroškem. Prof. Janko Messner je odgovarjal na vprašanja celjskih prosvetnih delavcev o manjšini in kulturno-političnem življenju koroških Slovencev. Ob koncu pa je bral iz svoje najnovejše knjige „Iz dnevnika Pokrznikovega Lukana“, ki je med prosvetnimi delavci iz Celja in okolice vzbudil veliko zanimanje. To je dokazal navdušen aplavz po končanem branju, avtorju te knjige, prof. Janku Messnerju.

Prosvetni delavci iz Kranja in okolice

Obisk petsto prosvetnih delavcev iz Kranja in okolice. V soboto, dne 28. septembra 1974, so Globasnico obiskali prosvetni delavci iz Kranja in okolice. Po končanem kosilu, ki so ga imeli v veliki dvorani pri „Šoštarju“ je goste iz Kranja pozdravil v imenu Narodnega sveta Filip Warasch, v imenu ZDO dr. Franci Zwittler. Goste je pozdravil tudi šolski nadzornik Rudi Vouk. Slovensko kulturno društvo pa je gostom pripravilo kratek program. Mešani pevski zbor SKD Globasnica je gostom zapel nekaj pesmi. V okviru društva je bil tudi nastop avtorice Anite Hudl, ki je brala iz svojih del in žela zelo navdušen sprejem pri gostih iz Kranja. Po končanem društvenem programu sta dva dijaka Slovenske gimnazije brala pesmi domačih pesnikov.

SKD Globasnica otvorilo kulturno sezono za leto 1974/75

V torek, 1. oktobra 1974, je imelo SKD Globasnica sejo, na kateri so sestavili delovni program za kulturno sezono 1974/75. Že v oktobru bodo pričeli z delom. Na programu imajo gostovanje z dramo Mihe Remca „Mrtvi Kurent“ po koroških odrih. V novembru pa bodo pričeli s pripravo novega odrskega dela. SKD Globasnica ima v načrtu veliko svojih lastnih prireditev, vmes pa načrtujejo gostovanja pevskih in igralskih skupin domačih društev in iz Slovenije. Pripravljajo tudi že program za III. kulturni teden v Globasnici, ki bo maja v dvorani pri „Šoštarju“ v Globasnici. Veliko dela za novo sezono ima v načrtu tudi pevski in mladinski odsek SKD Globasnica. Pri delu v novi sezoni jim želimo veliko uspeha.

(Drugi del bo sledil)

NOVE ZVEZDE

Astronomi kalifornijskega tehnološkega inštituta so v veliki meglici Orionja odkrili neznano skupino zvezd. Pravijo, da so zelo mlade, brčkone celo mlajše od 100.000 let in v astronomskih merilih sorazmerno blizu Zemlji, od katere so oddaljene 1600 svetlobnih let.

Odkrili so jih z infrardečimi toplotnimi žarki, ki jih te zvezde oddajajo. V Kaliforniji imajo novo tehniko, da to žarčenje zabeležijo.

PROF. DR. ANTON WUTTE:

(4. nadaljevanje)

Letošnje potovanje maturantov po Jugoslaviji

Družabni del potovanja

Dragi maturanti Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu!

Dragi rojaki!

Spoštovani predstavniki oblasti

Socialistične republike Slovenije!

Iskreno me veseli, da vas lahko skupaj s člani učiteljskega zbora vaše gimnazije in s predstavniki kulturnega življenja v Socialistični republiki Sloveniji pri meni pozdravim. Tako srečanje z vsakokratnimi maturanti te gimnazije tukaj pri meni pred povratkom z maturantovskega potovanja je postala že tradicija, ki sega nazaj do leta 1966. Z velikim zanimanjem sledim razvoju Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, ki je najvažnejša in najpomembnejša kulturna institucija slovenske narodne skupnosti v Avstriji, iz katere izhaja sedaj vedno večji del njene inteligence.

Iz »Letnega poročila« gimnazije, ki mi ga ravnateljstvo vedno ljubeznivo pošilja in katerega vselej pazljivo čitam, sem lahko razvidel, da je večina od vas, moji dragi mladi gostje, in sicer točno dve tretjini toletnih absolventov v obeh razredih, vstopilo v gimnazijo ravno takrat, ko sem jaz tukaj prvič pri sebi pozdravil maturante tega zavoda. Tako hitro mine čas, in pri tem spoznamo žal tudi, kako naglo se staramo.

Prosil sem vas, da pridete danes k meni, da bi vam v tem času, ko se po končani šolski dobi, ki ste jo preživeli pod skrbstvom

svojih učiteljev, soočate z resnostjo življenja, prisrčno zaželel vse najboljše za vašo bodočo življenjsko pot.

Ni moj namen, da bi vam sedaj na dolgo govoril, kar bi imelo pod tačas žal danimi okoliščinami le resen značaj; kajti maturantovsko potovanje naj bi bilo do zadnjega trenutka prijetno doživetje. Dovolite mi torej, da opozarjam tukaj le na eno dejstvo: Kot avstrijski državljani slovenske narodnosti, ki ste dokončali Zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu, stopate v življenje, obdarovani z zakladom, za katerega ste zavidanja vredni, namreč s prednostjo popolnega obvladanja obeh jezikov in z izobrazbo, ki vam je posredovala temeljito poznanje dosežkov obeh kultur, s katerima ste na ta način povezani. S tem se je seveda vaše obzorje močno razširilo, kar vas usposablja za to, da imate več razumevanja za mišljenje in čustvovanje drugih. Naj bi uporabljali ta dar za to, da bi bili kos nam vsem zastavljeni nalogi, namreč doprinesite k boljšemu sožitju obeh narodnostnih skupin na Koroškem, kar je seveda tudi za odnose med Avstrijo in njeno južno sosedno deželo eminentnega pomena!

Želim vam srečno vrnitev v našo domovino.

Tukaj navzočim predstavnikom oblasti SR Slovenije, in posebej vam gospa minister, bi se prav prisrčno zahvalil za vašo ljubeznivost, da ste se udeležili tega srečanja.

Nato se je tovarišica Ela Ulrih-Atena, sekretarka za prosveto in kulturo SR Slovenije, zahvalila za povabilo in gostoljubnost. Prav tako ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu dr. Pavle Zablatnik v imenu profsorskega zbora in maturantov. Med prijeto zabavo so maturanti zapeli več slovenskih pesmi. Ob koncu smo bili še vsi skupaj večkrat slikani v prostorih vile gospoda avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani in pred njo, kjer smo se poslovili od izredno prijaznega visokega gostitelja in se mu še enkrat zahvalili za izkazano gostoljubnost.

Ta sprejem pri sekretarju za prosveto in kulturo Socialistične republike Slovenije in obisk pri generalnemu konzulu republike Avstrije v Ljubljani, sta predstavljala brezdvoma višek dvanajstdnevnega maturitetnega potovanja letošnjih

Prihod maturantov Slovenske gimnazije v Ljubljano, je bil višek in krona vsega potovanja po Jugoslaviji. Tu je maturante najprej v hotelu Bellevue sprejela sekretarka za prosveto in kulturo Slovenije ga. Ela Ulrih-Atena, pozneje pa jih je povabil v svojo vilo avstrijski generalni konzul dr. Heinrich Riesenfeld.

Na sliki vidimo maturante pred rezidenco avstrijskega generalnega konzula (v sredi), zraven njega (na levi) je ga. Ela Ulrih-Atena, desno od konzula pa ravnatelj dr. Pavle Zablatnik. Na sliki je še več visokih predstavnikov slovenskih oblasti.

slovenskih maturantov s Koroške po Jugoslaviji.

Sele ob pol petih smo se odpeljali iz Ljubljane in srečno dospeli proti večeru v Celovec. Bili smo sicer nekoliko utrujeni od dolge poti, navala obilice čutnih vtisov med potovanjem in bolj pičlega spanja, toda zadovoljni, notranje obogatili in bolj samozavestni. Saj smo doživeli obsežnost matične države, obdarjene z naravno lepoto in bogastvom, ter jezikovno sorodstvo z bratskimi narodi Jugoslavije, ki smo jih čedalje boljše razumeli. Slovenija, Hrvaška in Bosna-Hercegovina pa nas bodo odslej trajno vabile na sončni jug.

Temu poročilu o družabnem delu potovanja letošnjih slovenskih maturantov iz Celovca po Jugoslaviji sledi podrobnejši opis krajev in pokrajin, skozi katere smo potovali.

Tekma med celovško Avstrijo in dunajskim Rapidom na domačem stadionu se je končala z rezultatom 0:1. Avstrija je bila vso igro boljši nasprotnik, vendar je imel Rapid več sreče in je s svojim „zlatim golom“ odnesel iz Celovca dve točki. Na sliki: Jensen (Avstrija, v temnem dresu) je streljal z glavo, a je žoga zadela le prečko.

Komentar k tekmovanju za evropske nogometne pokale

Povratne tekme za evropske nogometne pokale so prinesle avstrijskim klubom le majhen uspeh, kajti le dva naša predstavnika sta se uvrstila dalje. To sta Rapid, ki je v Solunu izgubil z Arisom 0:1 (prvo tekmo je dobil doma s 3:1, in je torej komaj ušel skozi šivankino uho v drugo kolo). Dunajska Avstrija je bolj prepričljivo premagala doma belgijsko moštvo Waregem s 4:1 (na tujem je izgubila z 1:2) in se tako uvrstila v 2. kolo.

Od ostalih avstrijskih moštev se je odrezal Sturm še kar dobro, če pomislimo, da je doma zmagal proti Antwerpnu (Belgija) 2:1, tam pa izgubil z 0:1 (skupaj 2:2) Avstrijski prvak VÖEST iz Linza je po pričakovanju visoko izgubil v Barceloni proti istoimenskemu moštvu, kar 0:5 (prvo tekmo je doma igral 0:0). Linčani so se držali le prvih 20 minut, potem pa so kar v nekaj minutah dobili pet golov. Tudi innsbruški Wacker je držal nekaj časa z Borussijo ravnotežje, v drugem delu igre pa niso mogli več vzdržati tempa nemških igralcev ter so morali potegniti krajšo, rezultat 3:0 prepričljivo priča o razmerju moči obeh enajsteric.

Tako so morala naša moštva iti domov štirikrat poražena, nasproti samo eni zmagi (Avstrija).

Jugoslovanski klubi so v tekmovanjih za evropske nogometne pokale dosegli lep uspeh, saj so se vsi štirje uvrstili naprej (drugo kolo). To je splitski Hajduk in beograjska Crvena zvezda v osmino finala v po-

kalu prvakov in pokalnih zmagovalcev ter beograjski Partizan in Velež iz Mostarja med 32 najboljših v pokalu UEFA.

Ta podatek je še bolj zvoneč, če pomislimo, da so ostale neporažene samo enajsterice iz Zvezne republike Nemčije in Nizozemske, obeh finalistov svetovnega prvenstva.

Ob tem veselem podatku jugoslovanskega nogometa, pa se moram vprašati, kje je objektivnost avstrijskega tiska, ki je zamolčal sijajen uspeh jugoslovanskih klubov, ki so se vsi, poleg enajsteric iz Zvezne republike Nemčije in Nizozemske, uvrstili dalje v naslednje kolo, kot poročamo zgoraj. B. L.

IZŽREBALI SO PARE ZA 2. KOLO EVROPSKIH NOGOMETNIH POKALOV

V Ženevi so v petek, 4. oktobra, izžreballi pare za 2. kolo evropskih klubskih nogometnih pokalov (23. oktobra). Avstrijska zastopnika sta dobila močne nasprotnike: Avstrija mora igrati proti znani španski enajsterici Real Madridu, Rapid pa proti jugoslovanskemu moštvu Veležu iz Mostarja.

Pri žrebanju so tudi odločili, da morata oba naša predstavnika igrati prvo tekmo na tujem, vendar bo verjetno Rapid igral prvo tekmo doma.

Bolje je šlo pri žrebanju jugoslovanskim klubom, ki so vsi dobili ugodne nasprotnike. V pokalu prvakov bo Hajduk igral s franco-

strogost njenega glasu ni zadela samo redovnico, ampak tudi njo, Emo, ki je ta trenutek čutila, kakor da se je okužila z razvratnostjo jetniškega ozračja in pozabila na zdravi okus čistega zraka.

Da, zdaj, ko dolgo v noč ne more zatisniti očesa in se zunaj mesto in morje poslavljata od burje in se pripravljata na pomlad, gre z mislijo daleč nazaj; in ker ima dosti časa, vidi vsako potankost tako razločno, da bi se je lahko dotaknila, in čuti, da je doživela precej več, kakor je mogla upati v letih po očetovi smrti, ko se je Fani najpoprej izpridila ob funkcionarjih stranke, zatem pa jo je ponoči prebujala in ji razstavljala po postelji nespodobne fotografije, ki jih je prinašal Rudi iz tovarne. In kakorkoli si predstavlja prihodnost, ne more dobiti o nji prave podobe, ne zase ne za Danila. Samo to se ji večkrat zazdi, da se skozi meglo pomikajo proti nji kolesa topov in gosenice tankov. Da, tako se počuti, kakor da je eden od priložnostnih delavcev, ki jih je nekdaj poklical raztovarjat železniški voz, a potem spet sedijo na pločniku pred Prostim pristaniščem in brezdelni lenarijo dan za dnem. Saj, ker Armida, črnolasa tihotapka s potlačenim nosom, bo, ko bo prebila svoj rok, čisto gotovo spet raznašala jugoslovanske cigarete, ki jih z motornim čolnom tihotapijo z Reke. Gina je že odšla in se bo najbrž odločila za vstop v eno izmed dovoljenih hiš, tako da je ne bodo več lovili zavoljo omalovaževanja zdravniških pregledov; in tudi če bo Italija stopila v vojsko, bo Gina svoj poklic prav tako uveljavljala, morebiti celo bolj pospešeno, kakor zdaj. Kaj

pa naj reče o sebi? Nobenih dokazov nimajo, zato jo bodo nekega dne izpustili in jo poslali v internacijo, o tem ni dvoma. In tam dolji na jugu, v odročni vasi? Da, seve, prosta bo, da bo lahko dihala z naravo, se pomenkovala s preprostimi in zaostalimi kmeti, a tako odtrgana od domačega kraja bo preživljala dneve in mesece brez cilja in brez veselja, Gotovo, lahko bo brala, izpolnila bo katero od številnih vrzeli. A kaj, je mogoče zdaj čas branja? Potem pa kdove od kod pride misel, da Danilo ni samo daleč od doma, ampak da se celo uri v vojaških rečeh, da bi koristno izrabil čas. Poleg tega pa je Danilo na jugu. To se pravi, da jo bo mogoče lahko obiskal. Zakaj pa ne? In ga vidi, kako se ozira in jo išče, kako se srečata, in ta trenutek je nedopoveden. Potem on ostane v vasi vse dni svojega dopusta, in nihče mu ne more nič, ker nikomur ne pride na misel, da bi delal sitnosti vojaku. Tam je vojak bog. Tista vas pa ni ob morju, ampak nekje sredi samotne skalnate pokrajine, kakršno je opisoval v svojih prvih pismih; in zdi se ji, da vidi izmозgane vaščane, kako jo radovedno ogledujejo z vprašujočimi, dvomečimi očmi.

Tako je sredi teh predstav, ki so večkrat podobne vtisom z obiska v Neaplju, snoči zaspala in bila najpoprej na pomolu sama. Danilo jo je vabil v jadrnico, a ni hotela iti in se je celo obrnila, da bi odšla. Takrat pa je od nekdaj prišel tata, ki je pozdravil Danila, kakor da sta stara znanca, in jo prijel za roko in jo sam odpeljal na jadrnico. Mlad in lep je bil tata, da je bila zelo ponosna nanj, vendar sta bila potem z Danilom sama na krovu in ona se je bala, ker se je trup nagibal, a mu ni hotela pokazati, da se boji. Ko

Zanimivosti

SVOJEVRSTNI PROTEST

Argentinski slikar Nicholas Uriburu po svoje protestira proti onesnaževanju morja: vodo v pristanišču Nice je pobarval, da je bila jabolčno zelenkaste barve. To ni njegov prvi poskus, že prej je Uriburu »prebarval« Niagarske slapove in nekaj beneških kanalov. Pravi, da je barva, ki jo raztresla po morju, manj škodljiva kot razne snovi iz obalne kanalizacije in naftni madeži, ki jih ladje puščajo na gladini. Njegova barva se po nekaj urah razkroji brez sledu. Kljub temu je moral slikar v Nici plačati precejšno denarno kazen.

BAJNO BOGASTVO

Ameriški podpredsednik Rockefeller je izjavil, da je njegovo premoženje vredno okrog 62,5 milijona dolarjev, ki jim gre še dodati 120 milijonov dolarjev donosa nepremičnin. »S to izjavo — je dejal podpredsednik ZDA — sem hotel popraviti domneve in ugibanja tistih, ki so mi pripisovali le smešno revno premoženje 33 milijonov dolarjev.«

4500 LET STARA LADJA NA OGLED

Med številne egipčanske znamenitosti je treba prišteti še novo odkritje, Keopsovo ladjo, staro okoli 4500 let, s katero naj bi faraon Keops odpotoval k bogu Sonca. Ladjo so našli že pred leti v globokem jarku ob Keopsovi piramidi. Nekaj let so sestavljali 1224 kosov te ladje iz cedrovine, sedaj pa so jo že usposobili za ogled. Ladja je dolga 42 metrov. Sestavljena je točno, tako da so vsi deli na svojem mestu, le vesel niso našli ob izkopu. Les te ladje je ohranjen odlično, saj je bila v jarku tisočletja zakopana v

brezračnem prostoru. Ladja je pod ogromno stekleno kupolo visoko 18 metrov tik ob jarku, kjer je počivala toliko let. Ob ladji so zgradili tudi veliko galerijo, ki omogoča gledalcem ogled ladje od tal do vrha in z obeh strani. Tako je ob znani Keopsovi piramidi na ogled obiskovalcem še nova atrakcija iz davnih dni.

MOŽGANI PONOČI AKTIVNEJŠI

Sanje trajajo večasih dalje kot eno uro. Manj kot deset minut človek skoraj nikoli ne sanja.

»V tretjini svojega življenja, ki jo človek prespi, možgani nikakor niso neaktivni,« so ugotovili zdravniki na kongresu za raziskovanje spanja v Rimu. Znanstveniki so nadalje o spanju ugotovili:

— približno eno uro, potem ko človek zaspi, pridejo prve kratke sanje. Nato se človek potopi v globok spanec.

— Človek doživlja usako noč večino ma štiri različno dolge faze sanj. Vsakokrat se mu začne vrteti zrkla, kar je znamenje, da vidi sanjske slike.

— Možgani delujejo v spanju pogosto aktivneje kot podnevi.

— Vsak človek sanja. Če se kdo svojih sanj ne spominja, so bile sanje nepomembne ali pa tako hude, da jih je človek podzavestno izrinil iz spomina.

BASEL JE STAREJŠI

Prebivalci Basla, po velikosti drugega švicarskega mesta, ki je leta 1957 praznoval 2000-letnico obstoja, živijo v resnici v še starejšem naselju. Arheolog Moosbrugger je ugotovil, da je Basel kakih tisoč let starejši.

Sovjetska zveza se je s tem revanžirala za poraze, ki jih je leta 1972 doživela, tedaj so Kanadčani dobili štiri igre, tri izgubili, ena je bila remi.

AVSTRIJSKA ZVEZNA LIGA

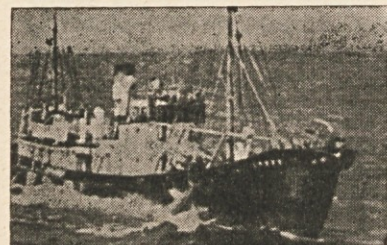
Za začetek nove hokejske sezone v avstrijski zvezni ligi je senzacija izostala, vendar je bilo nekaj presenečenj. Tu bi zlasti omenili tesno zmago avstrijskega prvaka KAC na lastnem igrišču proti Stadlauu 6:5. V Gradcu je HC Salzburg izgubil z ATSE 2:4. Izdatno je zmagal EV Innsbruck proti Kapfenbergu s 5:1 in WEV proti Feldkirchu s 7:2.

Tekma med Slovenskim atletskim klubom in Selami se je v nedeljo končala z rezultatom 1:0. Sedaj ima SAK 12 točk in je še zmerom na 2. mestu za DSG Borovljami, ki ima 14 točk. Enajsterica iz Sel je na 7. mestu s šestimi točkami.

BORIS PAHOR:

48

Parnik trobi nji

Takrat se je nekoliko v zadregi, a še bolj živčno, samo gibno nasmehnila, ker je mama tako glasna in tako huda zavoljo stvari, kateri se je ona že zdavnaj privadila. In medtem ko je spet nemo prikimala, se je ozrla k nuni, kakor da se obrača k nji iz nekakšnega občutka zarotništva ob ugotovitvi, kako naivne so lahko tako močne, a preproste žene, kakršna je ta na drugi strani mreže; a obenem je bilo v tem pogledu tiho primerjanje varovalk klavrne družčine tega kraja z odkritim obrazom postavne matere.

Mama pa je čutila dvoumnost, ki je plala v ozračju, zato je rekla razločno, kakor da govori nuni in hkrati tudi zaročenki svojega sina:

„Danilo manderà i documenti. El vol che te diventi sua moglie.“ („Danilo bo poslal listine. Hoče, da postaneš njegova žena.“)

A ker njeno italijansko narečje ni bilo brez naglasa, je bilo še bolj čutili v njenih besedah prizvok jeze nad prisilno rabo tujega jezika, obenem pa je trdota naglasa poudarjala grožnjo, ki se je vtihotapila iz zasede. Tako da

Junak za pet steklenic

Pred kratkim, ko sva z ženo ravno hotela sestiti večerji, je nekdo močno pozvonil. Ko sem odprl vrata, me je na ves glas pozdravil čisto tuj človek, me objel, pa spet ponavljal moje ime, me parkrat udaril od navdušenja, da me vidi, po rami, obesil klobuk na kljuko in kar mimo mene planil v kuhinjo. Tam je prav tako glasno pozdravil ženo, le da nje ni tolkel po rami, ampak jo nežno pogladil po laseh.

„Tako presenečenje!“ je končno povedal. „Kako se imata? Ravno pri večerji sta! Imenitno! Kot volk sem lačen.“

Možakar se je obnašal kot star oficir in govoril z nekoliko tujim naglasom.

Preden sem mogel pomisliti, kdo neki bi bil, je že sedel za mizo na moj prostor in si začel nadevati krompirja in solate ter največji kos pečenke. Vmes je pravil o vojni, kaj vse smo tam doživeli, in da se stari „kameradi“ niso pozabili, čeprav je že vse zdavnaj mimo.

Čeprav sem se na moč trudil, se nisem spomnil, da bi ga bil že kdaj v življenju srečal.

Tujec pa je govoril in govoril, kako sva dolge mesece ležala v istem strelnem jarku, zraven pa natepaval najino večerjo, da ga je bilo veselje gledati.

Ker sva bila oba z ženo tudi lačna, ga nisva hotela samo gledati. Sedel sem za mizo, žena je prinesla še en krožnik, nekaj kruha, sira, salame in masla, da sva tudi midva imela kaj jesti. Obenem mi je žena namignila, naj temu tujcu

vljudno dopovem, da se je zmotil pri vratih. Tako vsaj sem razumel ženino namigovanje in ji pokimal, da bom takoj to pomoto razjasnil.

Že sem v kratkih besedah hotel povedati tujcu, da se je najbrž zmotil in pri napačnih vratih pozvonil, ker se ga jaz ne spomnim in tudi tistega o strelskih jarkih nikdar doživel. Pa me ni pustil govoriti; kar na vsem lepem je začel trditi, kako mu je še sedaj pred očmi tisti dan, ko sem jaz sam v kratkem dvoboju uničil šest sovražnih oklopnjakov.

„Šest oklopnjakov, gospa; pomislite — šest!“

Seveda si je to gladko izmislil. Vso vojno sem preživel kot podoficir v zaledju in le eno skrb poznal: da ne bi nikdar prišel na fronto. In to se mi je posrečilo. Kako oklopnjake uničujejo, sem videl samo v kinu pri tedenskih poročilih. In vendar... kako prepričevalno je povedal tisto o šestih oklopnjakih. Žena niti za hip ni več podvomila, da oni ne bi bil moj stari „kamerad“ iz strelskih jarkov, in tudi jaz sem začel verjeti. Gledala sva v njem preprostega poštenjaka, malce robatega, a polnega spoštovanja ob spominu na moje junaško dejanje.

„Šest oklopnjakov, gospa; pomislite — šest!“ Kdor ni v življenju še nikdar nič posebno junaškega storil, bo najbolje razumel, kaj sem tiste ure doživljal. Vsa jeza na tista izgubljena leta vojne je splahnela; prsi so se mi širile ob misli, kakšen junak sem bil.

Zeni nisem nikdar pravil, kaj sem med vojno delal. Razumljivo: delo v skladiščih za oskrbo fronte v očeh civilista, posebno še ženske, ni nobena vojaška služba. Zato je bilo še bolj razumljivo, kako me je tisti večer občudovala. In to občudovanje je bilo dvojno: da sem bil tak junak in da se s svojim junaštvom nikoli nisem bahal; še ob najinih preprih ne! Vsa zardela od sreče me je gledala in občudovala.

Njen pogled me je še bolj vzpodbudil. Udaril

Slovo od doma

Sedim ob materi in premišlujem. Mimo naju švigajo avtomobili; mama želi počasnejšo vožnjo, kakor da me hoče čim dlje zadržati ob sebi. Odhajava v mesto...

Mnogokrat sem bila že tu, vendar se mi zdaj zdi mesto drugačno in tuje. Tukaj bom živela štara leta, morda še dlje. Da, takšna je resnica.

Vem, mati, danes občutiš strašne bolečine. Ko se boš sama vračala domov boš gotovo jokala. Z očetom bosta ostala sama.

Končno dospeva do internata; zdaj bo prišel grozen trenutek slovesa. Ne, ne smem jokati! Potem ji bo še huje... Priletna vzgojiteljica me pelje v drugo nadstropje: pokaže mi „mojo“ sobo. Za hip se mi zdi vse tako strašno tuje in pusto. V sobi so štiri postelje, 4 omare, 4 mize s stoli in ničesar drugega.

Ali se bom sploh privadila temu mestnemu okolju? Kako bom pogrešala tiste prelepe kaktuse, ki jih je vsa polna moja soba? In tiste trate, polne cvetja?...

Mati je tiho, tudi sama ničesar ne spre-

sem tujca po rami, da se mu je iz jopiča kar zakadilo:

„Oprosti, kmalu bi te ne bil več spoznal!“ Potem sem stopil v klet in prinesel najboljšega vina na mizo, ki sva ga z ženo hranila za prav posebne prilike. In to je bila posebna prilika!

Nočne ure so minevale druga za drugo. S „kameradom“ sva poživila marsikatero dogodivščino s fronte, ki so postale tem večje, čim manj je bilo vina.

Proti jutru je „kamerad“ odšel. Hotel me je vojaško pozdraviti, a ni več mogel. Glasno so se za njim zaprla vrata. Jaz sem ženi s pomočjo izpraznjenih steklenic še enkrat pokazal, kako sem uničil tiste oklopnjake, potem sem bil sam od pijače uničen.

Ko sem zjutraj pozno prišel spet do zavesti, mi je žena prinesla ravno časopis in črno kavo. Ljubeče mi je odzela mokro cunjo, s katero mi je hladila čelo, in me prosila odpuščanja, da me je doslej imela za zajca, ko sem bil vendar tak junak. Le zakaj ji nisem nikoli tega povedal: „Šest oklopnjakov, gospa; pomislite — šest!“

Ko je omenila moje junaštvo, sem skromno odkimal in ji naročil, naj nikdar in nikomur več tega ne omenja. Potem sem vstal in si prižgal cigaro. Saj vem, da se na tešče ne sme kaditi, še posebno debelih cigar ne, a tisto jutro sem bil prepričan, da se da samo s tako cigaro zaključiti junaško noč.

Ko sem prebral časopis, mi je padla v oči kratka vest o nekoliko zmešanem človeku, ki se že nekaj časa klati po mestu in si z izmišljenimi vojaškimi dogodivščinami pri preprostih ljudeh prislepri obilne in dobre večerje. Dvakrat sem prebral tisto novico, a me ni posebno ganila. Sam sem si dopovedoval, da je sicer škoda večerje in petih steklenk vina, ki smo ga tisto noč spili, za takega sleparja, toda kot cena za častni naslov junaka se mi je ni zdelo več škoda.

Zato sem vzel cigaro in tam, kjer je bila ta novica, z njo vžgal veliko luknjo v časopis. Predobro sem poznal ženo in njeno dnevno zabavo: domači list prebrati od prve do zadnje strani.

govorim. Vem, obe čutiva, kar se z besedami ne dá povedati. Nekakšen notranji boj. Končno se le odločim:

„Adijo, mami! V soboto se vidva.“

Še zadnji napotki in stisk roke, bežen poljub. V njenih očeh se nabirajo solze. Ali se bo zadržala? Še zadnjič mi pomaha...

Ostanem sama. O, groza! Kaj naj počnem v tem tujem mestu? Vsa strta pridem v sobo. Pripravim si posteljo in se uležem. Solze mi same pridejo v oči. Zdaj me nihče ne vidi, zdaj se lahko razjočem. Potem mi bo lažje. Tudi mati gotovo joče. Zdaj se vrača domov — sama. Kakšna dekleta bodo z mano v sobi? Ali bomo postale prijateljice? Moramo! Le tako nam bo lažje in ne bomo imele takšnega domotožja.

Zvečer res pridejo tri dekleta, vsaka z drugega konca Slovenije. Mislim, da se bomo razumele. Le malo govorim. Naše misli so doma — pri starših, bratih, prijateljicah.

Po večerji se udeležimo. Le zakaj ne moremo spati? Tako si želim spanja. Jutri bom potrebovala toliko moči in volje! Da, le z

OTON ŽUPANČIČ:

JESEN

Jesen razgrinja sive pajčolane, poslednji listi padajo s platane in, koder vodi te samotna pot, srečavaš starko smrt povesod, povesod.

Zamisli se popotnik, nem obstane; pogled čez trudne plazi se poljane: požel je kmetič in pospravil plod, a kod, mladenič, kod gre tvoja pot?

Kaj si sejal, mladenič, kaj boš žel? Odgovoriti sebi sam ne more in žalost pala je v srce njegovo.

In tih in nem je v mesto belo šel in vso je dolgo noč ihtel do zore, a z jutrom prišlo je življenje novo.

„Usmiljeni“ Samarijan - danes

Ko sta duhovni in levit šla mimo oropane in ranjenega, je prišel mimo še tretji mož.

Ko je ta videl reveža, ki so ga roparji oropali in na pol mrtvega pustili ležati, je brž skočil z osliča in pritekkel k ranjencu. Že se je hotel skloniti in mu pomagati, kar se je spomnil na najvažnejše: Papirji! Brž je povprašal ranjenega po njegovi izkaznici. Da so mu roparji vse pobrali, je dejal ta. Pa da mu lahko verjame: Levi iz Jeruzalema je.

»Ah tako!« je dejal mož z osličem. »Levi iz Jeruzalema! Imaš pa ves smolo! Saj jaz rad pomagam, sem kar dober človek. Še celo steklenko boljšega vina imam s sabo, pa tudi olja za tvoje rane. In moj osliček bi te tudi prav lahko zanesel do prve gostilnice. Ampak, saj sam uvidiš, da to ni mogoče. Jaz sem namreč Samarijan, ti pa si Jud, Levi iz Jeruzalema. Ti si zame inozemec. Saj vidiš, da je še toliko Samarijanov, ki potrebujejo moje vino in olje. Prav žal mi je, da ti ne morem pomagati.«

voljo bom vse premagala. Mislim na dom. Najbrž tudi druga dekleta v sobi ne spijo. Naenkrat ena reče:

„Zjutraj najprej pišem domov!“ „Da, tudi jaz bom pisala. Premišljam, kaj bom vse sporočila, vendar me kmalu premaga spanec. Ob šesti uri nas pride mlada vzgojiteljica zbuditi. Po zajtrku sedem za mizo in pričnem pisati:

„Ljubi starši! Tukaj se počutim kot majhna, pravkar izvaljena ptičica, ki je padla iz toplega zavetja svoje matere in zdaj ne ve, kaj bi...“ Miranda

pa sta se izkrcala, je bilo na obrežju dosti vojakov, ki so se vzpenjali na visoko ladjo, pa tudi temnopolti Abesinci in Abesinke so stopali med množico; nekatere so razporedili v avtobusu, ki pa ni odhajal v Pompeje kakor njun. Najbrž so jih peljali zdolž zaliva ali pa vrh Vezuva, da jim pokažejo žrelo, iz katerega se rahlo kadi. „Uboge etiopske pare,“ je rekel Danilo, in so res gledali preplašeno, kakor da se strah pred letali, ki so bombardirala njihove vasi, zdaj nadaljuje ob pripovedih o hudodelstvih Vezuva. In Danilo je bil resen, držal jo je pod pazduho in na desno in na levo so bile pompejske hiše brez streh, in on se je ustavil in pogledal v svoj vodič in rekel, da je uličici ime Vico del lupanare. Lupanare pa pomeni javna hiša. In je res, kakor piše v Danilovem vodiču. Sobice so ena pri drugi, da je bila v vsaki po ena ženska. Ona pa je najbrž pomislila, da je zdaj še zmeraj tako kakor v Pompejih, ker je tisti trenutek zagledala hiše tukaj, v Starem mestu, in vojake, ki tečejo za njo, da ne ve, ali bo pravočasno ušla v vežo. A takrat se je pokazala na hodniku Gina, za njo pa še Jolanda, ki sta se namuznili Danilu in ga vabili s komaj vidnimi trzljaji glave, kakor da hočeta, naj pusti njo, Emo, in naj skrivaj gre z njima. In ona se je takrat zelo bala, toliko bolj, ker je iz ene tistih sobic prišla Fani, Gina pa ji je zaupljivo pomignila, češ ali pozna obiskovalko, to je njo, Emo, ki prihaja past svojo radovednost na njihovo področje. Ne, Fani ni bilo prav nič nerodno, da je ona tam. V samem rožnatem modrčku in v rožnatih hlačkah je bila, Fani, in

niti zmenila se ni zanjo, potem ko jo je omalovaževalno, kakor zmeraj, ošinila z bežnim pogledom. Saj, prišla je iz sobice samo zato, da je prosila Gino za cigareto, Gina pa je dopoldne pri pregledu skrila cigareto globoko med korak in zdaj je po žabje širila noge, da bi jo vzela ven. „Vrnila ti jo bom,“ je rekla Fani in spet stopila v sobico. Ona pa se je počasi ozrla k Danilu, da bi videla izraz njegovega obraza. A ga ni bilo tam. Tata je bil ob nji. Njegov obraz je bil iz kamna, njegove oči so bile izbuljene, Gina pa se mu je približala in mu ponudila cigareto, čeprav je prej imela samo eno, ki jo je dala Fanic. A tata je bil negiben, kakor da je iz voska, in nepremično je gledal v vrata, za katerimi je izginila Fani. Zato se je Gina obrnila in ponudila nji, Emi, kljub temu, da ve, da ni kadila. In Gina se je muzala kakor tisti dan, ko je ponujala cigareto Armidi in je ta kriknila, naj gre proč, češ da se ji bo obrnil želodec. Da, nalašč je silila vanjo, Emo, ker je vzela cigareto od tam, ona pa se je zadenski umikala, dokler ni s hrbtom udarila v okovana vrata. Tako se je prestrašena zbudila in sedla, a žimnice so bile mirne zraven njene. In zavedela se je, da Gine ni več, in se je oddahnila; pomislila je, da bo tudi Jolanda, ko se bo zbudila, poiskala najpoprej čik, a Jolanda je drugačna, če pa govori o sinku, človek docela pozabi na njen poklic. Ne, ni da bi primerjala Jolando z Gino, ni da bi primerjala.

Zdaj pa je mirna, kajti nocoj je niso razburile nikakršne sanje, spominja se samo ženskega obraza, ki je bil podoban gostilničarki v Marechiaru, a tudi ta podoba ji je

bila nekako naklonjena, čeprav ne ve, v kakšni zvezi se je prikazala. Da, in zbudila se je, kakor vsako jutro, spet zarana, da je poslušala sopenje drugih; a tako se je navadila na dihanje žensk ob sebi, da se je kljub temu počutila lahko sama. Svetloba na zamreženem okencu je še sivkasta, a dan se že poraja, v pristanišču pa se je pravkar oglasil globok in zagrljen bas parnika; zdaj zadržuje dih, da ga ne bi preslišala, če se bo spet oglasil. Zakaj ta glas ji je priklikal v spomin trobljenje obrežnega parnika v popoldnevu, ko je samevala v najeti sobi in se zavoljo njega odločila, da je šla na pomol, kjer jo je pred vevlaškim društvom čakal Danilo. In razločno čuti, da je to njeno ujetu ležanje začasno in da se bo zagotovo spremenilo, kakor se je tisto popoldne razvezalo njeno klavrno poležavanje. V zraku je sprememba, z nastopajočo pomladjo prihaja, in ona mora samo krotiti svojo neučakanost. In če bo parnik spet zatrobil, ga mora poslušati zbrana, si pravi, čeprav bo prinesel vse polno podob o plovi in soncu, ostati mora trezna in hkrati sproščena, polna miru kakor golobi, ki se zavoljo zgodnje ure zdaj ob glasu parnika ne vzdignejo v sinjem oblaku nad Velikim trgom, ampak leno ždijo po napuščih občinske palače.

In res je z morja, že stran od pomolov, spet prišel hrpavi glas in zatrobil trikrat in zateglo, s poudarkom; in bilo je, kakor da globoki odmev njegovega glasu jezno bobni ob zidu pod oknom in buta ob železne palice.

K o n e c

Trst, maja 1963

Celovec

NEDELJA, 13. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 14. 10.: 13.45 Informacije — Literarna panorama. — TOREK, 15. 10.: 9.30 Zborovska glasba. — 13.45 Informacije — Šport — Popevke. — SREDA, 16. 10.: 9.15 Šolska radijska oddaja (A. Božič: Sneguljčica). — 13.45 Informacije — Domače pesmi in viže — Cerkev in svet. — ČETRTEK, 17. 10.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 18. 10.: 13.45 Informacije — Glasba za razvedrilo. — SOBOTA, 19. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija

1. PROGRAM

Nedelja, 13. oktobra: 10.00—12.00 Avstrijski katoliški dan 1974: Sprava — odgovor kristjanov — 15.00 Živordeči avtobus — 15.30 Za otroke od 6. leta dalje: „Calimero“ — 15.35 Wickie in močni možje: „Leteča ladja“ — 16.00—17.00 Alkoholizem — 17.00 Za družino: Trailer — 17.55 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.00 125. obletnica smrti Friderika Chopina: Vesselje ob glasbi — 18.30 Bregenz: Mesto se predstavi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Kraj dejanja: Umor v ministrstvu — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 14. oktobra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 V kraljestvu divjih živali — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu — 21.15 Ni sveta za otroke; poročilo uboštva — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 15. oktobra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 50-letnica ORF (2. nadaljevanje), dokumentacija — 21.45 Petula Clark — 22.30 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 16. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Gost pri Cezarju Bresgenu — 10.30 Steklo — 11.00 Program za delavce — 16.30 Za otroke od 6. leta: Enorog — 17.05 Za otroke od 8. leta: Poskušajte z nami? Hišica za hrano — 17.30 Za mladino od 14. leta naprej: Kaj lahko postanem? Električar — 18.00 Tečaj francoščine — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije mladeniči — 18.55 Oddaja SPÖ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.15 Pripoveduj mi o Riminiju — 22.00 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 17. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Knjižni poklici — 10.30 Cerkev in umetnost — 11.00 Obiščemo razstavo — 11.30 Materija in prostor — svet nevidnega — 12.00 Nepoznano sosodstvo — 18.00 Tečaj ruskega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji. Lahko noč za najmlajše — 18.30 Šport — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Beg, film — 21.30 Resnica je človeku prirojena — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.20 Šport.

PETEK, 18. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Živordeči avtobus — 10.30 Gost pri Aleksandru Lernet-Holeniji — 11.00 Program za delavce: Beg — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Družina Feuerstein — 18.55 Oddaja predsedniške konference kmetijskih zbornic — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Onednina linija: Tekma za oblast — 21.10 Dober zgled — 21.55 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.00 Pustolovščine Bobbyja; komedija preoblačenja.

SOBOTA, 19. oktobra: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica — 16.55 Calimero — 17.00 Za družino: Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer reče Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Trije beli medvedi“ — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 San Antonio (Mož dejanja).

2. PROGRAM

NEDELJA, 13. oktobra: 18.30 Tedenski magazin — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.15 Okolica — 20.15 Bagdadski brivec, komična opera v dveh dejanjih Petra Corneliusa — 21.45 Vprašanja kristjana — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 14. oktobra: 18.30 Množice, slučaj, statistika — 18.45 Svet zvoka: Ultrazvok — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Jour fix — 21.15 Galerija — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 15. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije — Nepoznano sosodstvo — 19.00 Živali in njih svet — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Deklica iz Charry-bara — 22.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 22.00 Znanje — aktualno — 22.45 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 16. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije: Materija in prostor — 19.00 Ernst Fuchs; dialog s slikami — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Jazz — 21.15 Ustinova risarska ura — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 17. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije: Formalna logika — 19.00 Slik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Dalje, dalje — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura — 22.35 Šport.

PETEK, 18. oktobra: 18.30 Odisej — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Zgodba otroka — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 19. oktobra: 16.50 Onednina linija: Tekma za oblast — 17.40 Vesoljska ladja Enterprise — 18.30 Med poleti: Malorka in nazaj — 18.55 Glasbena poročila, nato igramo blok flavto — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kralj šaljičev: Danny Kaye; Hans Christian Andersen — 22.00 Čas v sliki.

Ljubljana

NEDELJA, 13. 10.: 9.30 Svet v vojni — 10.20 Otroška matineja: Zgodba o deklici Margeriti — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.05 Moda za vas — 18.15 Poročila — 18.20 Vidocq — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 M. Božič Človek in pol — 21.00 Mesta: Sremska Mitrovica — 21.30 Športni pregled — 22.10 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 14. 10.: 8.10 in 9.30 TV v šoli — 14.10 in 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.30 S. Jeličič: Fant in očala — 17.45 Barvna risanka — 18.00 Obzornik — 18.15 Na sedmi stezi — 18.45 Dojemanje sveta in sporazumevanje — 19.05 Odločamo! — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik.

Klagenfurt, Osterwitzgasse 10: Seidenstickerhemden in reicher Auswahl (auch Übergrößen und extra lange Ärmel) bei Hemdenspecial.

nik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Pozabljeno jabolko — 21.30 Sodobna oprema — 21.40 Kulturne diagonale — 22.10 Mozaik kratkega filma — 22.20 TV dnevnik.

TOREK, 15. 10.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — 14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 16.35 Madžarski TVD — 17.30 M. Golar: Okroglo o Veržencih — 17.45 Barvna risanka — 18.00 Obzornik — 18.15 Zivljenje v gibanju — 18.40 Mozaik — 18.45 Zdravo, mladi! — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Aktualna oddaja — 20.50 Propagandna oddaja — 21.00 M. de la Roche: Whiteoaki z Jalne — 21.50 TV dnevnik.

SREDA, 16. 10.: 8.10, 10.50 in 15.25 TV v šoli — 16.30 Madžarski TVD — 17.30 Zgodba o deklici Margareti — 18.00 Obzornik — 18.15 Po sledeh napredka — 18.45 Mozaik — 18.50 Ne prezrite — 19.50 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Film tedna: Zgodba o Pavlu in Pavli — 21.40 Propagandna oddaja — 21.45 Miniature: Frank Ifield — 22.00 TV dnevnik.

ČETRTEK, 17. 10.: 8.10 TV v šoli — 9.35 Francoščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.35 Francoščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.25 Slika — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Svet v vojni — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 S. Lenz: Ura nemščine — 21.00 Kam in kako na oddih — 21.10 Četrtkovi razgledi — 21.40 Narodni balet s Kube — 22.00 TV dnevnik.

PETEK, 18. 10.: 8.10 TV v šoli — 10.50 Angleščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.10 Gospodična Godall in divji šimpanz — 18.00 Obzornik — 18.15 Srečanje okteta — 18.40 Mozaik — 18.45 Smotrna uporaba električnega toka v gospodinjstvu — 18.55 Dosežki svetovne znanosti — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 Proslava 30-letnice radia OF — 20.40 Propagandna oddaja — 20.45 Bela eksplozija — 22.05 TV kažipot — 22.25 TV dnevnik.

SOBOTA, 19. 10.: 9.30, 10.35 in 12.00 TV v šoli — 14.25 Nogomet Radnički : Crvena zvezda — 17.40 Fantje treh dolin — 18.10 Obzornik — 18.25 Mozaik — 18.30 Disneyev svet — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 Skrita kamera — 20.30 Propagandna oddaja — 20.40 Barbara Streisand in glasbeni instrumenti — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Gigot — 23.15 TV dnevnik.

Drsalisce v Celovcu odprto

V soboto so za občinstvo odprli v celovški mestni hali drsalisce in sicer dnevno od 14. do 16. ure, v torek, petek in soboto tudi od 20. do 22. ure. Vstopnina se od lanskega leta ni zvišala, tako plačajo odrasli 15.—šilingov, za mladino pa je vstopnina 5.—šil.

Tudi celovškimi učencem bo letos dana možnost, da vadijo to športno panogo, saj so že 3. oktobra začeli z akcijo sodelovanja z okrajnim šolskim svetom in mestom. Sploh so se javila številna drsalna društva iz vse Koroške, da bi lahko trenirali na celovškem drsaliscu, saj je širšim krogom še neznan, da je celovška mestna hala najbolj obiskano drsalisce v Avstriji. Tako so v prejšnji sezoni uporabljali halo poprečno 9,23 ur na dan, kar je bilo možno samo z nadpovprečnim delom osebja.

NOVI PARK V CELOVCU

Celovško „Olepševalno društvo“, ki si je po svojih pravilih med drugim zastavilo za cilj tudi olepšanje mesta Celovca, je po pogajanjih z lastniki zemljišč, namreč z mestom Celovcem, trgovskim svetnikom Ludvikom Gelautzem in z Društvom prijateljev lastniških stanovanj, blizu šentrupertskega železniškega prehoda ob Kolodvorski cesti, uredilo park. Delo je izvršila po naročilu „Olepševalnega društva“ mestna vrtnarija.

S tem se je uresničila dolgoletna želja prebivalstva tega mestnega dela, po ureditvi parka, namesto nelepe prazne površine. V parku je poleg lepe skupine dreves, cvetja prostora za odpočitek s klopmi, še igrišče za otroke.

Ureditve parka je zahtevalo precej truda in stroškov.

Slovinci zaupajo . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

je to delo nadaljeval. Turki so porinjeni iz Evrope, Hitler je nad svojo zmago obupal, in koroški Slovenci pa smo še na svoji zemlji in se ne pustimo preštevati, ker tega državnega pogodba ne predvideva in tudi nikjer ne štejejo ljudi, katerim pripadajo določene pravice.

Danes smo se zbrali, da izrazimo ogorčenje nad samovoljno razlago besedila državne pogodbe po avstrijskih strankah in apeliramo na svetovno javnost. Zadržanje avstrijskih strank nam dokazuje, da formalna demokracija ne more zaščititi manjšine pred samovoljo večine, da mora manjšina dobiti tako zaščito po mednarodnih obveznostih, ki so zapisane v avstrijski državni pogodbi iz leta 1955.“

Kot glavna govornika sta nastopila podpredsednik Narodnega sveta dr. Matevž Grilc ter predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Govor dr. Grilca, ki so ga navzoči z burnim aplavzom večkrat prekinili, objavljamo dobesedno na drugi strani.

Kakor dr. Grilc, je tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij, ostro obsodil politiko vladajoče socialistične stranke ter kanclerja Kreiskega. Prav tako ostro je dr. Zwitter napadal trenutno zadržanje koroških socialistov napram koroškim Slovincem.

Po govorih so se še oglasili k besedi pliberški mestni svetnik Štefan Trampusch, šolski nadzornik Rudi Vouk, dr. Valentin Inzko, Jože Messner ter Franci Zwitter ml. Vsi diskutanti so docela potrdili resolucijo ter tozadevne politične ukrepe obeh centralnih organizacij.

Ob koncu zborovanja je Janko Malle prebral predlog Kluba slovenskih študentov. Kluba mladje ter Kladaiva, da naj bi centralne organizacije do najkasneje 15. novembra organizirale v okviru Solidarnostnega komiteja demonstracijo proti posebnemu ljudskemu štetju. Dr. Franci Zwitter je ta predlog zavrgel z utemeljitvijo, da pošteno organizirana demonstracija zahteva več časa.

-kj-

SELE

Močno se je oddahnil Jakej Kelih, p. d. Zgornji Bošnjak, ko mu je Grosova Mici resno zatrdila, da je voljna postati njegova zakonska žena. Lahko je bilo npr. Hajnžičevemu Toneju dobiti življenjsko družico: postavil si je v Borovljah novo hišo, ima stalno službo, mlad je še in „žavbern“, ženi se ni treba pretegovati pri gospodinjstvu. Na kmetih pa je drugače: kmetica ima polne roke dela v gospodinjstvu, v hlevu, na vrtu, prostega časa ji le malo ostane. Dekleta se sedaj odtegujejo težkemu kmečkemu delu in kmečki sinovi ne dobijo lahko neveste. Tudi Jakej je bil ob starih starših sam in je dopolnil že 43 let. Sedaj pa je vendar pričakal, da se je sosedova Micka preselila kot zakonska žena k njemu. V soboto, 28. septembra, sta v Železni Kapli pričlo novomašnika Hanzeja Olipa sklenila zakonsko zvezo. Zdaj bo v Zgor. Bošnjakovem domu že bolj živo! Naj bi bila oba srečna drug ob drugem, stara dva pa ob njima!

V nedeljo, 2. septembra, so našim pevcevm vrnil obisk pevci iz Beltincev v Prekmurju s svojim g. dekanom. Lepo so peli pri maši, po kosilu pa so se kmalu odpeljali v Gospo Sveto, da si ogledajo še druge znamenitosti naše dežele.

Naslednjo nedeljo, 29. septembra, pa so nas obiskali naši slovenski bogoslovci. Z občutenim petjem so spremljali svojega člana, novomašnika Hanzeja Olipa pri daritvi sv. maše, popoldne pa so v dvorani farnega doma priredili pevski koncert. V prvem, resnem delu, je napovedovalec g. Tratar povezal pesmi in razložil razvoj bogoslovca od rojstva do doseženega cilja, v drugem delu pa je od pesmi do pesmi spravil zbrano občinstvo v smeh in dobro voljo. Ob začetku prireditve je g. župnik Lojzej za pozdrav bogoslovcev stopil z novomašnikom Olipom pred občinstvo in predstavil najmlajšega in najstarejšega slovenskega duhovnika naše škofije. Podobno pa je ob zaključku koncerta g. kaplan Matko potegnil k sebi malega šentjakobskega kaplana Toneja Opetnika in tako sta se predstavila največji in najstarejši in najmlajši mali kaplan škofije.

Hvaležni smo našim vrlim bogoslovcem za vse koristno in prijetno, kar so nam nudili. Bog vas živi! Le korajžno naprej!

Naš tednik

izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglašnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.—šil., letno 100.—šil. Za Italijo 3400.—lir, za Nemčijo 24.—DM, za Francijo 30.—fr., za Belgijo 300.—bfr., za Švico 25.—šfr., za Anglijo 3.—f. ster. za Jugoslavijo 100.—N. din, za USA in ostale države 7.—dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovincov. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381